

คู่มืออุปสมบทวิธี

แบบคณะธรรมยุต

เรียบเรียงโดย

พระครูนิรมิตวิทยากร (วิทยา กิจจวิชโช)

เจ้าอาวาสวัดป่าดอยแสงธรรมญาณสัมปันโน

เจ้าคณะอำเภอแม่สาย (ธรรมยุต)

และ พระอุปัชฌาย์

อุปสมบทวิธี

แบบคณะธรรมยุต

กุลบุตรผู้มีศรัทธาและเลื่อมใส เกิดฉันทะจะบรรพชาและอุปสมบท พึงทำตนให้พ้นจากอุปสรรค คือข้อติดขัด เป็นต้นว่า มีโรคต้องห้าม มีหนี้สิน มีคดีเกี่ยวในศาล ไม่ได้รับอนุญาตแห่งบิดามารดา ไม่ได้รับอนุญาตแห่งมูลนาย ไม่ได้รับอนุญาตแห่งเจ้าหน้าทีในท้องถิ่น และพึงทำตนให้พ้นจากปليโพธ คือข้อกังวล เป็นต้นว่า ครอบครัวยุติ การงาน บ้านเรือนและทรัพย์สินสมบัติ เตรียมตัวเสร็จแล้วถึงวันกำหนด พึ่งไปสู่อาราม เข้าในอุโบสถ บูชาพระรัตนตรัย เมื่อพระสงฆ์สนับิบัติแล้ว พึ่งเข้าขอบรรพชา เพื่อสำเร็จเป็นสามเณรในเบื้องต้นตามธรรมเนียมก่อน พึ่งรับผ้าไตรอุ้ม ประณมมือ เข้าไปในสงฆ์สนับิบัติ วางผ้าไตรไว้ข้างตัวด้านซ้าย รับเครื่องสักการะถวายพระอุปัชฌายะแล้ว กราบ ด้วยเบญจางคประดิษฐ์ คือ จดหน้าผาก ฝ่ามือทั้งสองข้าง เข้าทั้งสอง ลงที่พื้น ๓ ครั้ง แล้วนั่งคุกเข่าอุ้มผ้าไตร ประณมมือ เปล่งวาจาถึงสรณะ และขอบรรพชาด้วยคำมคธ (ไม่ต้องว่าคำแปล) ดังนี้ :-

คำขอบรรพชาอุปสมบท

เอสาทัง ภันเต, สุจิระปะรินิพพุตัมปิ, ตัง ณะคะวันตัง สระระณัง คัจฉามิ,

(ข้า)(ฮั่ง)

(ปู่)

(ก๊ยะ)

(ก๊จ)

ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ. ละเภยยาหัง ภันเต, ตัสสะ ณะคะวะโต, ธัมมะวินะเย

(ซั่ง)

(ฮั่ง)

(ก๊ยะ)

ปีพพัชชัง, ละเภยยัง อุปะสัมปะทัง.

(บ๊ิด)(จ๋ยั้ง)

(ซุ่ม) (ดั่ง)

ทุติยัมปาหัง ภันเต, สุจิระปะรินิพพุตัมปิ, ตัง ณะคะวันตัง สระระณัง คัจฉามิ, ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ.

ละเภยยาหัง ภันเต, ตัสสะ ณะคะวะโต, ธัมมะวินะเย ปีพพัชชัง, ละเภยยัง อุปะสัมปะทัง.

ตะติยัมปาหัง ภันเต, สุจิระปะรินิพพุตัมปิ, ตัง ณะคะวันตัง สระระณัง คัจฉามิ, ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ.

ละเภยยาหัง ภันเต, ตัสสะ ณะคะวะโต, ธัมมะวินะเย ปีพพัชชัง, ละเภยยัง อุปะสัมปะทัง.

อะหัง ภันเต, ปีพพัชชัง ยาจามิ. อิมานิ กาสายานิ วัดถานิ คหะเหตฺวา,

(ฮั่ง)

(บ๊ิด)(จ๋ยั้ง)

(ข้า)

(ท่า) (ก๊ยะเหตฺตฺวา)

ปีพพาเชळे มัง ภันเต, อะนุกัมปัง อุปาทายะ.

(บา)(จ๋เย)

(ดา)

ทุติยัมปิ อะหัง ภันเต, ปีพพัชชัง ยาจามิ. อิมานิ กาสายานิ วัดถานิ คหะเหตฺวา, ปีพพาเชळे มัง ภันเต, อะนุกัมปัง อุปาทายะ.

ตะติยัมปิ อะหัง ภันเต, ปีพพัชชัง ยาจามิ. อิมานิ กาสายานิ วัดถานิ คหะเหตฺวา, ปีพพาเชळे มัง ภันเต, อะนุกัมปัง อุปาทายะ.

(คำแปล) ท่านเจ้าข้า, ข้าพเจ้าถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น แม้ปริณิพพานแล้ว, กับทั้งพระธรรม และพระสงฆ์ เป็นสรณะ ที่เคารพนับถือ. ท่านเจ้าข้า ขอข้าพเจ้าพึงได้บรรพชา, พึงได้อุปสมบท, ในพระธรรมวินัย ของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ นั้น.

แม้ครั้งที่สอง ท่านเจ้าข้า, ข้าพเจ้าถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า.....เป็นสรณะ ฯลฯ

แม้ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า, ข้าพเจ้าถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า.....เป็นสรณะ ฯลฯ

ท่านเจ้าข้า, ข้าพเจ้าขอบรรพชา. ขอท่าน โปรดรับผ้ากาสายะเหล่านี้, แล้วยังข้าพเจ้าให้บรรพชาเถิด เจ้าข้า.

แม้ครั้งที่สอง ท่านเจ้าข้า, ข้าพเจ้าขอบรรพชา ขอท่านโปรดรับผ้ากาสายะเหล่านี้, ฯลฯ

แม้ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า, ข้าพเจ้าขอบรรพชา ขอท่านโปรดรับผ้ากาสายะเหล่านี้, ฯลฯ

๑. ถ้าจักบวชเป็นเพียงสามเณรเท่านั้น ไม่ต้องว่า ละภยยัง อุปะสัมปะทัง.

๒. อักษรที่มีขีดเส้นใต้ [-] ตัว ฎ, ฐ ให้ออกเสียง กล้ำ ห เป็น ภห, ฐห คือ มีสะเทือนลงในลำคอ ตัว ฌ ให้ออกเสียงขึ้นนาสิก, ตัว ฦ ให้ออกเสียง ก กล้ำ ง เป็น กง, ตัว ฐ ให้ออกเสียง จ กล้ำ ย เป็น จย พึงรู้อย่างนี้ทุกที่ไป, เครื่องหมายนี้ (ˆ) อยู่เหนืออักษรตัวใด ให้ออกเสียง “อะ” เพียงครึ่งเสียง แต่ต้องว่าให้เร็วและเบา

ในลำดับนั้น พระอุปัชฌายะ พึงรับผ้าไตรจากปัพพชชาเปกขะ คือ ผู้มุ่งบรรพชา มาวางไว้ตรงหน้าตัก แล้วพึงสอนปัพพชชาเปกขะ กล่าวถึงพระรัตนตรัย อันเป็นหลักสำคัญแห่งพระธรรมวินัย แนะนำให้น้อมใจด้วยศรัทธาเลื่อมใส ถือเอาเป็นสรณะ แสดงให้รู้จักประโยชน์แห่งการบวช และบอกตจปัญจกัมมัฏฐาน (กัมมัฏฐานมีหนึ่งเป็นที่ห้า) ให้ไวค้ำเป็นจิตตภาวนา อธิบายให้รู้ความ พึงว่านำไปปัพพชชาเปกขะ ว่าตามไปทีละบท โดยบทบาลี ดังนี้ :-

เกสา, โลมา, นขา, ทันตา, ตะโจ. นี้เรียกว่า อนุโลม คือว่าไปตามลำดับ แล้วถอยกลับเข้ามาเป็นปฏิโลม ว่า ตะโจ, ทันตา, นขา, โลมา, เกสา.

ครั้นสอนแล้ว พระอุปัชฌายะ พึงชักอังสะออกจากไตร ห่มให้ปัพพชชาเปกขะและมอบผ้ากาสายะให้ วางไว้บนมือ เอามือจับผ้าไตร บอกวิธีครองผ้าครบไตรจีวร

“จงถือเอาผ้ากาสายะเหล่านี้ออกไป เอาสบงคลี่อ้อมตัว จับชายทั้งสองให้เสมอกัน ม้วนซ้ายเข้ามา ข้างบนนุ่งเหนือปิดสะดือ ข้างล่างปกหัวเข่าลงไปเพียงครึ่งแข้ง เอาประคตเอวคาด แล้วเอาจีวรคลี่อ้อมตัว จับชายทั้งสองให้เสมอกัน ม้วนซ้ายเข้ามาคุดเดียวกัน ข้างบนห่มปิดบ่าซ้าย เปิดบ่าขวา เอาสังฆาฏิพาด แล้วเข้ามาราบไหว้ภิกษุทั้งหลาย ขอสรณคมน์และศีล ให้สำเร็จสามเณรบรรพชาตามพระพุทธาณุญาตต่อไป”

ส่งปัพพชชาเปกขะออกไปครองผ้า ถ้าสิ่งภิกษุรูปหนึ่งช่วยครองให้ จักเป็นการสะดวก. ฝ่ายปัพพชชาเปกขะอันพระอุปัชฌายะส่งกลับออกไป พึงอ้อมผ้ากาสายะอันท่านมอบให้ นั้น ประณมมือถอยหลังออกมาพอควรแล้ว หันหน้ากลับออกไป ยืนครองผ้าในที่ควรส่วนหนึ่ง ตามวิธีอันพระอุปัชฌายะสั่งนั้น. ครั้นเสร็จแล้ว พึงเข้าไปหาพระอาจารย์ ผู้นั่งคอยท่าอยู่ข้างท้ายสงฆสันนิบาต รับเครื่องสักการะถวายท่านแล้ว กราบลง ๓ หน นิ่งคุกเข่าประณมมือ เปล่งวาจาขอสรณะ และศีล ว่าดังนี้ :-

คำขอสรณะและศีล

อะหัง ภันเต, สรรณะสึลลัง ยาจามิ.
ทุติยัมปิ อะหัง ภันเต, สรรณะสึลลัง ยาจามิ.
ตะติยัมปิ อะหัง ภันเต, สรรณะสึลลัง ยาจามิ.

(คำแปล) ข้าพเจ้าขอสรณะและศีล เจ้าข้า.
แม้ครั้งที่สอง ข้าพเจ้าขอสรณะและศีล เจ้าข้า.
แม้ครั้งที่สาม ข้าพเจ้าขอสรณะและศีล เจ้าข้า.

ลำดับนั้น พระอาจารย์พึงกล่าวว่า “จงตั้งใจนอบน้อม พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พึงว่าตามบท นโม ดังนี้” แล้วกล่าวคำนมัสการนำไปปัพพัชชาเพกขะ ว่าตาม

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.

แต่นั้น พระอาจารย์พึงส่งด้วยคำว่า “เอวัง วะเทหิ” (เจ้าจงว่าอย่างนี้) หรือ “ยะมะหัง วะทามิ ตัง วะเทหิ” (เจ้าจงว่าตามเรา) คำใดคำหนึ่ง อย่าว่าควบกัน. ปัพพัชชาเพกขะ พึงรับว่า “อามะ ภันเต” (ขอรับ เจ้าข้า) พระอาจารย์พึงบอกแก่ ปัพพัชชาเพกขะ ให้อธิษฐานใจถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ พึงสอนว่า

“จงตั้งใจถึงพระพุทธเจ้าว่าเป็นสรณะที่พึงที่ระลึก จงตั้งใจถึงพระธรรมว่าเป็นสรณะที่พึงที่ระลึก จงตั้งใจถึงพระสงฆ์ว่าเป็นสรณะที่พึงที่ระลึก แม้ในวาระที่ ๒ วาระที่ ๓ ก็พึงตั้งใจอย่างนั้น”

แล้วนำไปเปล่งวาจาว่า สรณคมน์ ตามไปที่ละพากย์ ดังนี้ :-

พุทัง สรรณัง คัจฉามิ.
ธัมมัง สรรณัง คัจฉามิ.
สังฆัง สรรณัง คัจฉามิ.

ทุตฺถัมปิ พุทัง สรรณัง คัจฉามิ.
ทุตฺถัมปิ ธัมมัง สรรณัง คัจฉามิ.
ทุตฺถัมปิ สังฆัง สรรณัง คัจฉามิ.

ตะติยัมปิ พุทัง สรรณัง คัจฉามิ.
ตะติยัมปิ ธัมมัง สรรณัง คัจฉามิ.
ตะติยัมปิ สังฆัง สรรณัง คัจฉามิ.

เมื่อจบสรณคณแล้ว พระอาจารย์พึงบอกว่า “สระณะคะมะนัง นิฏฐิตัง” (ถึงสระณะเสร็จแล้ว) ปัพพัชชา เปกชะ พึงรับว่า “อามะ ภันเต” (ขอรับ เจ้าข้า)

แต่นั้น พระอาจารย์พึงบอกให้รู้ว่า “บรรพชาเป็นสามเณรสำเร็จด้วยสรณคณเพียงเท่านี้ สามเณรนั้น มี ลิกขาบทอันพึงศึกษาตามพระพุทธบัญญัติ ๑๐ ประการ จงศึกษาตามไปโดยบทบาทนี้ก่อน” แล้วพึงกล่าวนำ ให้สามเณร ว่าตามไปที่ละลิกขาบท ดังนี้ :-

ปาณาติปาตา เวระมะณี.

อะทินนาทานา เวระมะณี.

อะพรัหมะจะรียา เวระมะณี.

มุสสาวาทา เวระมะณี.

สุรา เมระยะ มัชชะ ปะมาทัฏฐานา เวระมะณี.

วิกาละโกชะนา เวระมะณี.

นัจจะ คีตะ วาทิตะ วิสุกะทัสสะนา เวระมะณี.

มาลา คันธะ วิเลปะนะ ธารณะ มัณทะนะ วิภูสะนัฏฐานา เวระมะณี .

อุจจาสะยะนะ มะหาสะยะนา เวระมะณี.

ชาตะรูปะ ระชะตะ ปะฏิคคะหะณา เวระมะณี.

อิมานิ ทะสะ ลิกขาปะทานิ สะมาทียามิ. (ว่า ๓ หน)

[เสร็จแล้วพึงกราบลง ๓ หน]

ในลำดับนั้น สามเณรพึงรับบาตรอุ้มเข้าไปหาพระอุปัชฌายะในสงฆสันนิบาต วางไว้ข้างตัวด้านซ้าย รับ เครื่องสักการะถวายท่าน แล้วกราบลง ๓ หน นั่งคุกเข่าประณมมือ กล่าวคำขอนิสัย ว่า ดังนี้ :-

อะหัง ภันเต, นิสสะยัง ยาจามิ.

ทุติยัมปิ อะหัง ภันเต, นิสสะยัง ยาจามิ.

ตะติยัมปิ อะหัง ภันเต, นิสสะยัง ยาจามิ.

แล้วว่า :-

อุปัชฌาโย เม ภันเต โหติ. (ว่า ๓ หน)

(คำแปล) ข้าพเจ้าขอนิสัย เจ้าข้า.

แม้ครั้งที่สอง ข้าพเจ้าขอนิสัย เจ้าข้า.

แม้ครั้งที่สาม ข้าพเจ้าขอนิสัย เจ้าข้า.

ขอท่านเป็นอุปัชฌายะ ของข้าพเจ้าเถิด เจ้าข้า.

พระอุปัชฌายะฟังกล่าวรับว่า “โอปายิกัง” (ชอบด้วยอุบาย) “ปะฏิฐัง” (สมควร) “ปาสาทิเกนะ สัมปาเทหิ” (จงให้ถึงพร้อมด้วยอาการอันน่าเลื่อมใส) แต่ละบท เว้นระยะให้สามเณรตอบรับว่า “สาธุ ภันเต” (ดีละ เจ้าข้า) ทุกบทไป.

แต่นั้นสามเณรฟังกล่าวรับเป็นธุระให้ท่านสืบไป ว่าดังนี้ :-

อชชัคคเหตุานิ เถโร, มัย्हัง ภาวโร, อะหัมปิ เถรัสสะ ภาวโร. (ว่า ๓ ทน) (จียะ) (เก)(ดา) (เท) (หียัง) (ฮัม) (เท)

[เสร็จแล้วกราบลง 3 ทน]

(คำแปล) ตั้งแต่วันนี้ไป พระเถระย่อมเป็นภาระของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าย่อมเป็นภาระของพระเถระ.

ในลำดับนั้น พระอุปัชฌายะฟังบอกแก่สามเณรผู้เป็นอุปสัมปทาเปกขา คือผู้มุ่งอุปสมบทว่า

“บัดนี้ เป็นเวลาที่พระสงฆ์จะทำอุปสมบทกรรม คือสวดประกาศกันและกัน ยกตัวเธอให้เป็นอุปสัมบันภิกษุในพระพุทธศาสนา และในกรรมวาจาที่จะสวดประกาศนั้น จะต้องออกชื่อผู้อุปสมบทด้วย ออกชื่ออุปัชฌายะด้วย เพราะฉะนั้น เมื่อท่านถามว่า “กัณหาโมลี” เธอชื่ออะไร ก็พึงหมายเอาตัวเธอ แล้วตอบว่า “อะหัง ภันเต สุกัทโธ นามะ” ข้าพเจ้าชื่อ สุกัทโธ เมื่อท่านถามถึงชื่ออุปัชฌายะว่า “โกณามะ เต อุปัชฌาโย” อุปัชฌายะของเธอชื่ออะไร ก็พึงหมายเอาตัวเรา แล้วตอบว่า “อุปัชฌาโย เม ภันเต อาัยล์มา กิจจะวิชโช นามะ” อุปัชฌายะของข้าพเจ้าชื่อ ท่าน กิจจะวิชชะ

“เมื่อท่านจะบอก บาตร จีวร ซึ่งสำหรับเป็นสมณบริวารไปในภายหน้าว่า สิ่งนี้ชื่อนี้ สิ่งนี้ชื่อนี้ ด้วยมคธภาษา ก็จงรับว่า “อามะ ภันเต” “อามะ ภันเต” แล้วจำชื่อนั้น ๆ ไว้ใช้ในอธิษฐานกิจในพระพุทธศาสนาต่อไป”

ในลำดับนั้น พระอาจารย์ผู้จะสวดกรรมวาจา พึงเอาบาตรมีสายโยคคล้องตัวอุปสัมปทาเปกขา สะพายแล่งทางบ่าซ้าย ยังตัวบาตรให้อยู่ตรงหลัง แล้วบอกบาตร จีวร และอุปสัมปทาเปกขาพึงรับคำว่างดังนี้ :-

อะยันเต ปัตโต.	อามะ ภันเต.
นี้ บาตรของเจ้า.	ขอรับ เจ้าข้า.
อะยัง สังฆาญิ.	อามะ ภันเต.
นี้ ผ้าทาบ.	ขอรับ เจ้าข้า.
อะยัง อุตตะราสังโก.	อามะ ภันเต.
นี้ ผ้าห่ม.	ขอรับ เจ้าข้า.
อะยัง อันตะระวาสะโก.	อามะ ภันเต.
นี้ ผ้านุ่ง.	ขอรับ เจ้าข้า.

แต่นั้น พระอาจารย์พึงสั่งอุปสัมปทาเปกขาให้ออกไปยืนข้างนอก ด้วยคำว่า

“คัจฉะ อะมฺหํหิ โสภาเส ติฏฐาหิ”

“เจ้าจงไปยืน ณ โอกาสโน้น”

อุปสัมปทาเปกขะ พึงถอยหลังออกไปพอควร แล้วลุกยืนหันหน้าเดินออกไป ยืนห่างจากหัตถบาตรสงฆ์ตั้งแต่ ๑๒ ศอกออกไป หันหน้าเข้ามาทางสงฆ์ ประณมมือ. ยืนที่ไหน ห่างเท่าไรพอดี อาจรู้ง่าย ด้วยเขาปูผ้าไว้สำหรับพระอาจารย์ออกไปสอน ยืนทำผ้าไว้ข้างหน้ากระยะว่า เมื่อพระอาจารย์ออกไปยืนบนผ้าแล้ว จักได้หัตถบาตรกัน คือห่างกันระยะ ๑ ศอก พึงระวังอย่าเดินเหยียบผ้า พึงหลีกอ้อมผ้าไป อย่ายืนบนผ้า.

เมื่ออุปสัมปทาเปกขะ ออกไปยืนนอกสงฆ์สนิบาตแล้ว ในลำดับนั้น พระกรรมวาจาจารย์ และพระอนุสาวนาจารย์ พึงกราบพระรัตนตรัย ๓ หน แล้วนั่งคุกเข่าประณมมือ เปล่งคำนมัสการดังนี้ :-

๑. นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ นะโม ตัสสะ, (หยุด)

๒. ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ, (หยุด)

๓. นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต, (หยุด)

๔. อะระหะโต สัมมา, (หยุด)

๕. สัมพุทธัสสะ. (หยุด)

แล้วนั่งราบประณมมือ สวดกรรมวาจา สมมติตนเป็นผู้สอนซ่อมอุปสัมปทาเปกขะ ว่าดังนี้ :-

(อุปสัมปทาเปกขะ ชื่อ “สุภัททะ” อุปัชฌายะ ชื่อ “กัจจะวิชชะ”)

คำสมมติตนเพื่อสอนซ่อม (นาคเดียว)

สุณาตุ เม ภันเต สังฆโม. สุภัทโ, आयัสมะโต กัจจะวิชชัสสะ อุปะสัมปะทาเปกโข. ยะทิ สังฆัสสะ ปัตตะกัลลัง, อะหัง สุภัททัง อะนุสาเสยยัง.

(คำแปล) ขอพระสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า สุภัททะ เป็นอุปสัมปทาเปกขะ ของท่าน กัจจะวิชชะ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว, ข้าพเจ้าจะพึงสอนซ่อม สุภัททะ.

แต่นั้น พระอาจารย์พึงออกจากสงฆ์สนิบาตไปยืนบนอาสนะที่ปูไว้นั้น แล้วสอนซ่อมอุปสัมปทาเปกขะ ตามถึงอัตรายกธรรม เมื่อท่านถาม พึงรับว่า “นัตถิ ภันเต” ๕ หน “อามะ ภันเต” ๘ หน คำสอนซ่อมว่าดังนี้ :-

คำสอนซ่อม

สุณะสี สุภัททะ, อะยันเต สัจจะกาโล ภูตะกาโล. ยัง ชาตัง ตัง สังฆะมัชฌเม ปุจฉันเต, สันตัง อตถิติ วัตตัพพัง. อะสันตัง นัตถิติ วัตตัพพัง. มา โข วิตถาลิ. มา โข มังกุ อะโหสิ. เอวันตัง ปุจฉิสสันติ. สันตี เต เอเวรูปา อาพาธา ?

(คำแปล) เนาะ *สุภัททะ* เจ้าฟงนะ, นี่เป็นกาลสัตย์ เป็นกาลจริงของเจ้า. เมื่อท่านถามในท่ามกลางสงฆ์ ถึงสิ่งอันเกิดแล้ว, มียู่ ฟิงกล่าวว่ามี. ไม่มี ฟิงกล่าวว่า ไม่มี. เจ้าอย่าได้กระดากแล้วแล. เจ้าอย่าได้เป็นผู้เก้อแล้วแล. ภิกษุทั้งหลาย จักถามเจ้าอย่างนี้. อาพาธเหมือนอย่างนี้ ของเจ้า มีหรือ ?

๑. กุญจ

โรคเรื้อน ?

นัตถิ ภันเต.

ไม่มี เจ้าข้า.

๒. คณโท

ฝี ?

นัตถิ ภันเต.

ไม่มี เจ้าข้า.

๓. กิลาส

โรคกลาก ?

นัตถิ ภันเต.

ไม่มี เจ้าข้า.

๔. โสโส

โรคมองคร่อ (หิดหอบ) ?

นัตถิ ภันเต.

ไม่มี เจ้าข้า.

๕. อะปะมาโร

ลมบ้าหมู ?

นัตถิ ภันเต.

ไม่มี เจ้าข้า.

๑. มะนุสโสถี ?

เจ้าเป็นมนุษย์หรือ ?

อามะ ภันเต.

ขอรับ เจ้าข้า.

๒. ปุริโสถี ?

เจ้าเป็นชายหรือ ?

อามะ ภันเต.

ขอรับ เจ้าข้า.

๓. ภูชิสโสถี ?

เจ้าเป็นไท (มิใช่ทาส) หรือ ?

อามะ ภันเต.

ขอรับ เจ้าข้า.

๔. อะนะโณถี ?

เจ้าหาหนี้สินมิได้หรือ ?

อามะ ภันเต.

ขอรับ เจ้าข้า.

๕. นะถี ราชะกะณฺโณ ?

เจ้ามิใช่ราชกัญ (ข้าราชการ) หรือ ?

อามะ ภันเต.

ขอรับ เจ้าข้า.

๖. อะนุญญาโตถี มาตาปิตุหิ ?

เจ้าเป็นผู้อันมารดาบิดาอนุญาตแล้วหรือ ?

อามะ ภันเต.

ขอรับ เจ้าข้า.

๗. ประิพุณณะวีสะติวสโสถี ?

เจ้าเป็นผู้มีอายุครบยี่สิบแล้วหรือ ?

อามะ ภันเต.

ขอรับ เจ้าข้า.

๘. ประิพุณณันเต ปัตตะจีวะรัง ?

บาตร จีวรของเจ้า มีครบแล้วหรือ ?

อามะ ภันเต.

ขอรับ เจ้าข้า.

๑. กินนาโมถี ?

เจ้าชื่ออะไร ?

อะหัง ภันเต *สุภัทโท* นามะ.

ข้าพเจ้าชื่อ *สุภัททะ*

๒. โก นามะ เต อุปัชฌายเ ?

พระอุปัชฌายะของเจ้า ชื่ออะไร ?

อุปัชฌายเ เม ภันเต *อายัสสมา กิจจะวิชโช* นามะ.

พระอุปัชฌายะของข้าพเจ้าชื่อ ท่าน *กิจจะวิชชะ*

ครั้นสอนซ่อมแล้ว พระอาจารย์พึงกลับเข้ามาในสงฆ์สนับทึบ กราบลงหน้าหนึ่ง นั่งราบประณมมือ สวดกรรมวาจา ขอเรียกอุปสัมปทาเปกขะเข้ามา ว่าดังนี้ :-

คำสวดขอเรียกอุปสัมปทาเปกขะเข้ามา (นาคเดี่ยว)

สุณาคู เม ภันเต สังโฆ. *สุภทัทโ*, *อายัสสะมโต* *กิจจะวิชชัสสะ* อุปะสัมปะทาเปกโข. อะนุสิฏฺฐโฐ โส มะยา. ยะทิ สังฆัสสะ ปัตตะกัลลัง, *สุภทัทโ* อาคัจเฌยยะ.

พระอาจารย์พึงหันหน้าออกไปทางอุปสัมปทาเปกขะ เรียกมาด้วยคำว่า “*อาคัจฉาหิ*” “เจ้าจงมา”

(คำแปล) ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า. *สุภทัทโ* เป็นอุปสัมปทาเปกขะของท่าน *กิจจะวิชชะ* ข้าพเจ้าสอนซ่อมเขาแล้ว. ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว, ขอ *สุภทัทโ* พึงมา.

ในลำดับนั้น อุปสัมปทาเปกขะพึงเข้าไปในสงฆ์สนับทึบ กราบสงฆ์ ๓ หน ตรงพระอุปัชฌายะ พระอาจารย์ หรือภิกษุอื่น ดึงจับสายโยคบาตรไว้ เพื่อบาตรไม่โขกอุปสัมปทาเปกขะ แล้วพึงนั่งคุกเข่า ประณมมือ เปล่งวาจาขออุปสมบท ว่าดังนี้ :-

คำขออุปสมบทเดี่ยว

สังฆัมภันเต อุปะสัมปะทัง *ยาจามิ*. อุลลุมปะตุ *มัง* ภันเต, สังโฆ. อะนุกัมปัง อุปาทายะ.

(ซัง)

(ซัม) (ดัง)

(ซัง)

(ดา)

ทุติยัมปิ ภันเต, สังฆัง อุปะสัมปะทัง *ยาจามิ*. อุลลุมปะตุ *มัง* ภันเต, สังโฆ. อะนุกัมปัง อุปาทายะ.

ตติยัมปิ ภันเต, สังฆัง อุปะสัมปะทัง *ยาจามิ*. อุลลุมปะตุ *มัง* ภันเต, สังโฆ. อะนุกัมปัง อุปาทายะ.

(คำแปล) ข้าพเจ้าขออุปสมบทต่อสงฆ์ เจ้าข้า. ขอสงฆ์โปรดยกข้าพเจ้าขึ้นเถิด เจ้าข้า.

แม้ครั้งที่สอง, ข้าพเจ้าขออุปสมบทต่อสงฆ์ เจ้าข้า. ขอสงฆ์โปรดยกข้าพเจ้าขึ้นเถิด เจ้าข้า.

แม้ครั้งที่สาม, ข้าพเจ้าขออุปสมบทต่อสงฆ์ เจ้าข้า. ขอสงฆ์โปรดยกข้าพเจ้าขึ้นเถิด เจ้าข้า.

ถ้าอุปสมบทคู่ให้เปลี่ยน “*ยาจามิ*” เป็น “*ยาจามะ*” และเปลี่ยน “*มัง*” เป็น “*โน*”

ในลำดับนั้น พระอุปัชฌายะพึงกล่าวเผด็จสงฆ์ เพื่อชักถามอันตรายิยกรรม กับอุปสัมปทาเปกขะ นั้น ว่าดังนี้ :-

๑. อตฺตา หเว ชิตํ เสโย.

ขณะตนนั้นแหละ เป็นดี

พ. ช. ๒๕/๒๙

คำพระอุปัชฌายะกล่าวเผด็จสงฆ์ (นาคเดี่ยว)

อิทานิ โข อาวุโส อะยัง *สุภัทโ* นามะ สามะเณโร มะมะ อุปะสัมปะทาเปกโข อุปะสัมปะทัง
อากังขะมาโน สังขัง ยาจะติ. อะหัง สัพพะมิมัง สังขัง อัชฌะสามิ, สาธุ อาวุโส สัพพะยัง สังโฆ, อิมัง
สุภัททัง นามะ สามะเณรัง อันตะรายิเก รัมเม ปุจฉิตฺวา, ตัตถะ ปัตตะกัลละตัง ญัตฺวา, ญัตติจะตุตเท
นะ กัมเมนะ อะกุปเพนะ ฐานาระเหณะ อุปะสัมปาเทมาติ กัมมะสันนิฏฐานัง กะโรตุ.

(คำแปล) บัดนี้แล เธอ สามเณรชื่อ *สุภัททะ* ผู้นี้ เป็นอุปสัมปทาเปกชะของข้าพเจ้า หวังอุปสมบท ขอต่อสงฆ์.
ข้าพเจ้าขอเผด็จสงฆ์ทั้งปวงนี้, ขอสงฆ์ทั้งปวงนี้ ถ้ามอันตรายิกธรรมต่อสามเณรชื่อ *สุภัททะ* ผู้นี้แล้ว, รู้ความพร้อม
พร้อมถึงที่แล้วในอุปสมบทกรรมนั้นแล้ว, จงทำความตกลงในกรรมว่า เราทั้งหลาย อุปสมบทด้วยกรรมมีกรรมวาจาทั้ง
ญัตติด้วย เป็นที่สี่ อันไม่กำเริบควรแก่ฐานะ.

ถ้ามีภิกษุแก่พรรษาว่าอยู่ในสงฆ์สันนิบาต ฟังว่า “กันเต” แทน “อาวุโส”

ในลำดับนั้น พระอาจารย์พึงสวดสมมติตนเพื่อถามอันตรายิกธรรม แล้วถามอันตรายิกธรรม อุปสัมปทาเปกชะ
พึงรับว่า “นัตถิ กันเต” ๕ หน, “อามะ กันเต” ๘ หน. ตอบชื่อตน และชื่ออุปัชฌายะ โดยนัยเดียวกับพระ
อาจารย์ออกไปสอนซ่อม

คำสมมติตนเพื่อถามอันตรายิกธรรม (นาคเดี่ยว)

สุณาตุ เม กันเต สังโฆ. อะยัง *สุภัทโ*, อาัยสัมะโต กิจจะวิชชัสสะ อุปะสัมปะทาเปกโข. ยะทิ
สังขัสสะ ปัตตะกัลลัง, อะหัง *สุภัททัง* อันตะรายิเก รัมเม ปุจฉะยัง.

(คำแปล) ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า. *สุภัททะ* ผู้นี้, เป็นอุปสัมปทาเปกชะของท่าน กิจจะวิชชะ. ถ้าความพร้อมพร้อม
ของสงฆ์ถึงที่แล้ว, ข้าพเจ้าจะพึงถามอันตรายิกธรรมต่อ *สุภัททะ*.

คำถามอันตรายิกธรรมในท่ามกลางสงฆ์

สุณะลล *สุภัททะ*, อะยันเต สัจจะกาโล ภูตะกาโล, ยัง ชาตัง ตัง ปุจฉามิ. สันตัง อตฺถิติ วัตตัพพัง.
อะสันตัง นตฺถิติ วัตตัพพัง. สันตึ เต เอเวรูปา อาพาธา ?

(คำแปล) แนะ *สุภัททะ* เจ้าฟังนะ, นี่เป็นกาลสัตย์ เป็นกาลจริงของเจ้า. ข้าพเจ้าถามถึงสิ่งที่เกิดแล้ว, มีอยู่ เจ้า
พึงกล่าวว่า มี. ไม่มีอยู่ เจ้าพึงกล่าวว่า ไม่มี. อาพาธเหมือนอย่างนี้ ของเจ้า มีหรือ ?

๑. กุญฺฐัง	นัตถิ กันเต.
โรคเรื้อน ?	ไม่มี เจ้าข้า.
๒. คณฺโฑ	นัตถิ กันเต.
ฝี ?	ไม่มี เจ้าข้า.
๓. กิลาโส	นัตถิ กันเต.
โรคกลาก ?	ไม่มี เจ้าข้า.

๔. โสโส
โรคมองคร้อ (หิดหอบ) ?
นัตถิ กันเต.
ไม่มี เจ้าข้า.
๕. อะปะมาโร
ลมบ้าหมู ?
นัตถิ กันเต.
ไม่มี เจ้าข้า.
๑. มะนุสโสสี ?
เจ้าเป็นมนุษย์หรือ ?
อามะ กันเต.
ขอรับ เจ้าข้า.
๒. ปุริโสสี ?
เจ้าเป็นชายหรือ ?
อามะ กันเต.
ขอรับ เจ้าข้า.
๓. ฤชิสโสสี ?
เจ้าเป็นไท (มิใช่ทาส) หรือ ?
อามะ กันเต.
ขอรับ เจ้าข้า.
๔. อะนะโณสี ?
เจ้าหาหนี้สินมิได้หรือ ?
อามะ กันเต.
ขอรับ เจ้าข้า.
๕. นะสี ราชะกะโณ ?
เจ้ามิใช่ราชกัญ (ข้าราชการ) หรือ ?
อามะ กันเต.
ขอรับ เจ้าข้า.
๖. อะนุญญาโตสี มาตาปิตุหิ ?
เจ้าเป็นผู้อันมารดาบิดาอนุญาตแล้วหรือ ?
อามะ กันเต.
ขอรับ เจ้าข้า.
๗. ประิพุณณะวีสะติวัสโสสี ?
เจ้าเป็นผู้มีอายุครบยี่สิบแล้วหรือ ?
อามะ กันเต.
ขอรับ เจ้าข้า.
๘. ประิพุณณันเต ปัตตะจีวะรัง ?
บาตร จีวรของเจ้า มีครบแล้วหรือ ?
อามะ กันเต.
ขอรับ เจ้าข้า.
๑. กินนาโมสี ?
เจ้าซื้ออะไร ?
อะหัง กันเต สุภัทโท นามะ.
ข้าพเจ้าซื้อ สุภัททะ
๒. โก นามะ เต อุปัชฌายโย ?
พระอุปัชฌายะของเจ้า ชื่ออะไร ?
อุปัชฌายโย เม กันเต อายัสมา กิจจะวิชโช นามะ.
พระอุปัชฌายะของข้าพเจ้าชื่อ ท่าน กิจจะวิชชะ
- ครั้นสอบถามอันตรายิกธรรมแล้ว อุปสัมปะทาเปกชะ ฟังนั่งฟังพระอาจารย์สวดกรรมวาจา
อุปสมบทไปจนจบ พระอาจารย์สวดกรรมวาจาอุปสมบทต่อไป ว่าดังนี้ :-

๙. ยาทิสํ วปะเต พิซํ ตาทิสํ ลมเต ผลํ
กลุยานการี กลุยานํ ปาปการี จ ปาปกํ.
บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น
ผู้ทำกรรมดี ย่อมได้ผลดี ผู้ทำกรรมชั่ว ย่อมได้ผลชั่ว.

(พุทธ)

สํ. ส. ๑๕/๓๓๓.

คำสวดกรรมวาจาอุปัสมบทเดี่ยว

สุณาตุ เม ภันเต สังฆโม. อะยัง สุภทโท, อายัสสัมมะโต กิจจะวิชชัสสะ อุปะสัมปะทาเปกโข. ปะริสุทโธ
อันตะรายิเกหิ ธัมเมหิ. ปะริปุณณัสสะ ปัตตะจีวะรัง. สุภทโท สังฆัง อุปะสัมปะทัง ยาจะติ, อายัสสัมมะตา กิจจะวิ
ชชนะ. อุปัชฌายะเน. ยะทิ สังฆัสสะ ปัตตะกัลลัง, สังฆโม สุภททัง อุปะสัมปะทาเยยยะ, อายัสสัมมะตา กิจจะวิชชนะ
อุปัชฌายะเน. เอสา ญัตติ.

สุณาตุ เม ภันเต สังฆโม. อะยัง สุภทโท, อายัสสัมมะโต กิจจะวิชชัสสะ อุปะสัมปะทาเปกโข. ปะริสุทโธ
อันตะรายิเกหิ ธัมเมหิ. ปะริปุณณัสสะ ปัตตะจีวะรัง. สุภทโท สังฆัง อุปะสัมปะทัง ยาจะติ, อายัสสัมมะตา กิจจะวิ
ชชนะ. อุปัชฌายะเน. สังฆโม สุภททัง อุปะสัมปะทาเยติ, อายัสสัมมะตา กิจจะวิชชนะ. อุปัชฌายะเน. ยัสสา ยัสสัมมะโต
ชะมะติ. สุภททัสสะ อุปะสัมปะทา, อายัสสัมมะตา กิจจะวิชชนะ. อุปัชฌายะเน. โส ตุณ्हัสสะ. ยัสสะ นะ ชะ
มะติ, โส ภาเสยยะ.

ทุติยัมปิ เอตะมัตถัง วะทามิ. สุณาตุ เม ภันเต สังฆโม. อะยัง สุภทโท, อายัสสัมมะโต กิจจะวิชชัสสะ อุ
ปะสัมปะทาเปกโข... ฯลฯ ...โส ภาเสยยะ.

ตะติยัมปิ เอตะมัตถัง วะทามิ. สุณาตุ เม ภันเต สังฆโม. อะยัง สุภทโท, อายัสสัมมะโต กิจจะวิชชัสสะ อุ
ปะสัมปะทาเปกโข... ฯลฯ ...โส ภาเสยยะ.

อุปัสมันโน สังฆะเน, สุภทโท อายัสสัมมะตา กิจจะวิชชนะ. อุปัชฌายะเน. ชะมะติ สังฆัสสะ. ตัสมา ตุณ्ह
หิ. เอวะเมตัง ธาระยามิ.

(คำแปล) ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า. สุภททะ ผู้นี้, เป็นอุปัสมปะทาเปกชะ ของท่าน กิจจะวิชชะ. บริสุทธิแล้ว
จากอันตรายิกรรมทั้งหลาย. บาตร จีวรของเขาครบแล้ว. สุภททะ ขออุปสมบทต่อสงฆ์, มีท่าน กิจจะวิชชะ เป็น
อุปัชฌายะ. ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว, สงฆ์พึงอุปสมบท สุภททะ, มีท่าน กิจจะวิชชะ เป็นอุปัชฌายะ.
นี่ เป็นวาจาบัด.

ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า. สุภททะ ผู้นี้, เป็นอุปัสมปะทาเปกชะของ ท่าน กิจจะวิชชะ. บริสุทธิแล้ว จาก
อันตรายิกรรมทั้งหลาย. บาตร จีวร ของเขาครบแล้ว. สุภททะ ขออุปสมบทต่อสงฆ์ มีท่าน กิจจะวิชชะ เป็น
อุปัชฌายะ. สงฆ์อุปสมบท สุภททะ มีท่าน กิจจะวิชชะ เป็นอุปัชฌายะ. การอุปสมบท สุภททะ มีท่าน กิจจะวิชชะ
เป็นอุปัชฌายะ ชอบแก่ท่านผู้ใด. ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง. ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด. ท่านผู้นั้นพึงพูด.

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ เป็นครั้งที่สอง ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า... ฯลฯ...ท่านผู้นั้นพึงพูด.

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ เป็นครั้งที่สาม ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า... ฯลฯ...ท่านผู้นั้นพึงพูด.

สุภททะ สงฆ์อุปสมบทแล้ว, มีท่าน กิจจะวิชชะ เป็นอุปัชฌายะ. ชอบแก่สงฆ์. เหตุนี้จึงนึ่ง. ข้าพเจ้าทรงความ
นี้ไว้ด้วยอย่างนี้.

ในคำบาลีที่ลง ฯลฯ หมายถึงความไว้ จงสวดให้เต็ม. วาจาแรกเรียกญัตติ คือคำนำ วาจาอีกสาม เรียก อนุ
สาวนา คือ คำประกาศ ต้องสวดให้เต็ม ทำบกพร่องไม่ได้ เพราะอุปสมบทต้องทำด้วยญัตติจตุตถกรรม. **ความเป็นภิกษุ**
สำเร็จบริบูรณ์ เมื่อเวลาที่สวดจบคำว่า “โสภาเสยยะ” ในคำอนุสาวนา ที่ ๓

เพียงเท่านั้น อุปสัมปทาเปกษะนั้น เป็นอุปสัมบัน คือเป็น ภิกษุ มีสังวาสด้วยสงฆ์ คือ อยู่ด้วยกันได้ พระอาจารย์
พึงปลดบาตรออก ภิกษุใหม่พึงกราบลง ๓ หน แล้วเข้านั่งในสงฆสนธิบาทข้างท้าย เป็นอันว่า สงฆ์รับเข้าหมู่แล้ว

ในลำดับนั้น พระอุปัชฌายะพึงบอกอนุศาสน์แก่ภิกษุใหม่ ตามธรรมเนียม เมื่อจบอนุศาสน์ ภิกษุใหม่ พึงรับ
ว่า “**อามะ ภันเต**” “ขอรับ เจ้าข้า” แล้วกราบ ๓ หน

เสร็จพิธีอุปสมบทเท่านี้.

คำอนุโมทนา **ยะถา สัพพี** สวดต่อเมื่อเขาถวายไทยธรรม ต่อนั้นคำให้พร **โส อัตถะลัทธโร** สำหรับผู้บวชรูป
เดียว, **เต อัตถะลัทธา** สำหรับตั้งแต่ ๒ รูป รวมสามเณรเข้าด้วย **ภะวะตุ สัพพะ**, แม้ในการอุปสมบทที่ไม่ได้ถวายไทย
ธรรมก็ควรสวด.

.....

แบบสวดกรรมวาจาอุปสมบทคู่

ถ้าจะให้บรรพชาและอุปสมบทพร้อมกันคราวละ ๒ รูป หรือ ๓ รูป พึงให้ขอบรรพชาพร้อมกัน ให้รับสรณคมน์
และศีลแยกกัน ให้ขอนิสัยคราวละรูป บอกบาตร จีวร สอนซ้อม และถามอันตรายกกรรม คราวละรูป ขออุปสมบท
พร้อมกัน สวดกรรมวาจาทุกอย่างในคราวเดียวกัน จักแสดงกรรมวาจาอุปสมบท ๒ รูป ให้ข้อประกอบไว้เป็นตัวอย่าง.

อุปสัมปทาเปกษะชื่อ ปุณณะ และ สุภะ อุปัชฌายะชื่อ กิจจะวิชชะ.

คำสวดสมมติตนเพื่อสอนซ้อม (นาคคู่)

สุณาทู เม ภันเต สังฆ. **ปุณโณ** จะ **สุภ** จะ **อายัสมะโต กิจจะวิชชัสสะ** อุปะสัมปะทาเปกขา.
ยะทิ สังฆัสสะ ปัตตะกัลลัง, อะหัง ปุณณญจะ สุภญจะ อะนุสาเสยยัง.

(คำแปล) ขอพระสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า **ปุณณะ** และ **สุภะ** เป็นอุปสัมปทาเปกษะ ของท่าน **กิจจะวิชชะ** ถ้าความ
พร้อมพร้องของสงฆ์ถึงที่แล้ว, ข้าพเจ้าจะพึงสอนซ้อม **ปุณณะ** และ **สุภะ**.

คำสอนซ้อม

สุณะลี **ปุณณะ**, อะยันเต สัจจะกาโล ภูตะกาโล. ยัง ชาตัง ตัง สังฆะมัชฌเม ปุจันเต, สันตัง
อตถิติ วัตตัพพัง. อะสันตัง นตถิติ วัตตัพพัง. มา โข วิตถาสี. มา โข มังกุ อะโหสิ. เอวันตัง ปุจฉิสสันติ.
สันตี เต เอเวรูปา อาพาธา ?

(คำแปล) แนะ **ปุณณะ** เจ้าฟังนะ, นี่เป็นกาลสัตย์ เป็นกาลจริงของเจ้า. เมื่อท่านถามในท่ามกลางสงฆ์ ถึงสิ่งอัน
เกิดแล้ว, มียู่ พึงกล่าวว่า มี. ไม่มี พึงกล่าวว่า ไม่มี. เจ้าอย่าได้กระดากแล้วแล. เจ้าอย่าได้เป็นผู้เก้อแล้วแล. ภิกษุ
ทั้งหลาย จักถามเจ้าอย่างนี้. อาพาธเหมือนอย่างนี้ ของเจ้า มีหรือ ?

ถามเหมือนกับอุปสมบทเดียว

คำสวดขอเรียกอุปสัมปทาเปกขะเข้ามา (นาคคู่)

สุณาตุ เม ภันเต สังฆ. ปุณโณ จะ สุโก จะ อายัสมะโต กิจจะวิชชัสสะ อุปสัมปะทาเปกขา.
อะนุสิญฺฐา เต มะยา. ยะทิ สังฆัสสะ ปัตตะกัลลัง, ปุณโณ จะ สุโก จะ *อาคัจฉะยฺย*.

คำเรียกว่า “*อาคัจฉะ*”

คำขออุปสมบทคู่

สังฆัมภันเต อุปสัมปะทัง *ยาจามะ*. อุลลุมปะตุ โน ภันเต, สังฆ. อะนุกัมปัง อุปาทายะ.

(ซัง)

(ซัม) (ดัง)

(ซัง)

(ดา)

ทุติยัมปิ ภันเต, สังฆ. อุปสัมปะทัง *ยาจามะ*. อุลลุมปะตุ โน ภันเต, สังฆ. อะนุกัมปัง อุปาทายะ.

ตติยัมปิ ภันเต, สังฆ. อุปสัมปะทัง *ยาจามะ*. อุลลุมปะตุ โน ภันเต, สังฆ. อะนุกัมปัง อุปาทายะ.

คำพระอุปฌายะกล่าวเผด็จสงฆ์ (นาคคู่)

อิทานิ โข อาวุโส อะยฺหุจะ ปุณโณ นามะ สามะเณโร, อะยฺหุจะ สุโก นามะ สามะเณโร.
มะมะ อุปสัมปะทาเปกขา. อุปสัมปะทัง อากังขะมานา, สังฆัง ยาจันติ. อะหัง สัพพะมิมัง
สังฆัง อัสสเมสามิ, สาธุ อาวุโส สัพพะยัง สังฆ, อิมฺหุจะ ปุณณัง นามะ สามะเณรัง, อิมฺหุจะ
สุกัง นามะ สามะเณรัง, อันตะรายิเก รัมเม ปุจฉิตฺวา, ตตถะ ปัตตะกัลละตัง ญัตฺวา, ญัตติจะ
ตุตเถนะ กัมเมนะ อะกุปเปนะ ฐานาระเหณะ อุปสัมปาเทมาติ กัมมะสันนิฏฺฐานัง กะโรตุ.

ถ้ามีภิกษุแก่พรรษากว่าอยู่ในสงฆ์สันนิบาต ฟังว่า “ภันเต” แทน “อาวุโส”

คำสมมติตนเพื่อถามอันตรายิกธรรม (นาคคู่)

สุณาตุ เม ภันเต สังฆ. อะยฺหุจะ ปุณโณ อะยฺหุจะ สุโก, อายัสมะโต กิจจะวิชชัสสะ
อุปสัมปะทาเปกขา. ยะทิ สังฆัสสะ ปัตตะกัลลัง, อะหัง ปุณณฺหุจะ สุภฺหุจะ อันตะรายิเก
รัมเม ปุจเจยฺยัง.

(แล้วสอบถามทีละรูป)

คำถามอันตรายิกธรรมในท่ามกลางสงฆ์

สุณะลึ *ปุณณะ*, อะยังนเต สัจจะกาโล ภูตะกาโล, ยัง ชาตัง ตัง ปุจฉามิ. สันตัง อตฺถิติ วัตตัพพัง.
อะสันตัง นตฺถิติ วัตตัพพัง. สันตี เต เอเวรูปา อาพาธา ?

ถามเหมือนกับอุปสมบทเดี่ยว

คำสวดกรรมวาจาอุปสมบทคู่

สุณาตุ เม ภันเต สังฆ. อะยฺหฺมจะ ปุณฺณโณ อะยฺหฺมจะ สุโภ, อายัสฺมะโต กิจจะวิหฺขัสสะ
อุปะสัมปะทาเปกขา. ปะริสุทธา อันตะรายิเกหิ รัมเมหิ. ปะริปุณณะมิเมสัง ปัตตะจีวะรัง. ปุณฺณโณ
จะ สุโภ จะ สังฆัง อุปะสัมปะทัง ยาจันติ, อายัสฺมะตา กิจจะวิหฺขะเน อูปัชฌาเยนะ. ยะทิ สังฆัสสะ
ปัตตะกัลลัง, สังฆ ปุณฺณญฺจะ สุภฺญฺจะ อุปะสัมปาเทยยะ, อายัสฺมะตา กิจจะวิหฺขะเน อูปัชฌา
เยนะ. เอสา ญัตติ.

สุณาตุ เม ภันเต สังฆ. อะยฺหฺมจะ ปุณฺณโณ อะยฺหฺมจะ สุโภ, อายัสฺมะโต กิจจะวิหฺขัสสะ
อุปะสัมปะทาเปกขา. ปะริสุทธา อันตะรายิเกหิ รัมเมหิ. ปะริปุณณะมิเมสัง ปัตตะจีวะรัง. ปุณฺณโณ
จะ สุโภ จะ สังฆัง อุปะสัมปะทัง ยาจันติ, อายัสฺมะตา กิจจะวิหฺขะเน อูปัชฌาเยนะ. สังฆ
ปุณฺณญฺจะ สุภฺญฺจะ อุปะสัมปาเทติ, อายัสฺมะตา กิจจะวิหฺขะเน อูปัชฌาเยนะ. ยัสสา ยัสสะโต
ขะมะติ, ปุณฺณัสสะ จะ สุภฺสสะ จะ อุปะสัมปะทา, อายัสฺมะตา กิจจะวิหฺขะเน อูปัชฌาเยนะ,
โส ตุณฺหัสสะ. ยัสสะ นะ ขะมะติ, โส ภาเสยยะ.

ทุติยัมปิ เอตะมัตถัง วะทามิ. สุณาตุ เม ภันเต สังฆ. อะยฺหฺมจะ ปุณฺณโณ, อะยฺหฺมจะ สุโภ,
อายัสฺมะโต กิจจะวิหฺขัสสะ อุปะสัมปะทาเปกขา. ...ฯลฯ ...โส ภาเสยยะ.

ตะติยัมปิ เอตะมัตถัง วะทามิ. สุณาตุ เม ภันเต สังฆ. อะยฺหฺมจะ ปุณฺณโณ, อะยฺหฺมจะ สุโภ,
อายัสฺมะโต กิจจะวิหฺขัสสะ อุปะสัมปะทาเปกขา. ...ฯลฯ ...โส ภาเสยยะ.

อุปะสัมปันนา สังเฆนะ, ปุณฺณโณ จะ สุโภ จะ, อายัสฺมะตา กิจจะวิหฺขะเน อูปัชฌาเยนะ.
ขะมะติ สังฆัสสะ. ตัสมา ตุณฺหิ. เอวะเมตัง ธาระยามิ.

คำแปล เหมือนกัน เป็นแต่ควบชื่อ อุปสัมปทาเปกขาเข้าด้วยกัน เช่น “ปุณณะ และ สุภะ เป็นอุปสัมปทาเปกขา
ของท่าน กิจจะวิหะ”

ในที่ลงเครื่องหมาย.....ฯลฯ.....ไว้นั้น ต้องสวดให้เต็มความ.

อุปสมบทคราวเดียว ๓ รูป ฟังสวดโดยนัยนี้ เป็นแต่เดิมเข้าไปอีกชื่อหนึ่ง ท่านห้ามไม่ให้สวดคราวเดียวกันเกิน
กว่า ๓ รูป เป็นอันขาด. สวดเพียงคราวละคู่พอเหมาะ.

เพียงเท่านั้น อุปสัมปทาเปกขานั้น เป็นอุปสัมบัน คือ เป็นภิกษุมีสังวาสด้วยสงฆ์ คืออยู่ด้วยกันได้. พระอาจารย์ฟัง
ปลดบาตรออกแล้วภิกษุใหม่ฟังกราบลง ๓ หน แล้วเข้านั่งในสงฆสันนิบาตข้างท้าย เป็นอันว่า สงฆ์รับเข้าหมู่แล้ว

ในลำดับนั้น พระอุปัชฌายะฟังบอกอนุศาสน์แก่ภิกษุใหม่ตามธรรมเนียม ให้พระอาจารย์บอกก็ได้ บอกในสงฆ
สันนิบาตก็ได้ บอกในเอกเทศหนึ่งข้างนอกก็ได้ ตามความสะดวก. ถ้ากรรมวาจาอุปสมบทต้องสวดหลายคราว ฟังรอไว้
จนจบ หลังเสร็จแล้วบอกในคราวเดียวกัน คำบอกอย่างนี้ :-

คำบอกอนุศาสน์

(นิสัย ๔)

อะนุญญาสิ โข ภะคะวา อุปะสัมปาเทตฺวา จัตตาริ นิสสะเย จัตตาริ จะ อะกะระณียานิ อาจิกขิตฺตุง,

๑. ปิณฑิยาโลปะโกชะนัง นิสสาเย ปัพพชชา. ตตถะ ๕ (โว) ยาวะชีวัง อุสสาโท กระระณียะโย. อะติเรกะลาโภ, สังฆะภัตตัง อุททะภัตตัง นิมนตะนัง สะลาเกภัตตัง ปักขิกัง อุโปสะถิกัง ปาฏิปะทิกัง.

๒. ปังสุกุละจีวะรัง นิสสาเย ปัพพชชา. ตตถะ ๕ (โว) ยาวะชีวัง อุสสาโท กระระณียะโย. อะติเรกะลาโภ, โขมัง กัปปาสิกัง โกเสยยัง กัมพะลัง สาณัง ภังคัง.

๓. รุกขะมุละเสนาสะนัง นิสสาเย ปัพพชชา. ตตถะ ๕ (โว) ยาวะชีวัง อุสสาโท กระระณียะโย. อะติเรกะลาโภ, วิหาโร อัททะโยโค ปาสาโท หัมมียัง คุหา.

๔. ปุตฺติมุตตะเกสฺสชัง นิสสาเย ปัพพชชา. ตตถะ ๕ (โว) ยาวะชีวัง อุสสาโท กระระณียะโย. อะติเรกะลาโภ, สัปปิ นะวะนีตัง เตลัง มะธู ผาณิตัง.

ถ้าหลายรูป เปลี่ยน ๕ เป็น ๖

(อกรณียะ ๔)

๑. อุปะสัมป็นเนนะ ภิกขุณา เมถุโน ธัมโม นะ ปะฏิเสวิตฺตโป อันตะมะโส ตีรจฉานะคะตายะปิ.

โย ภิกขุ เมถุนัง ธัมมัง ปะฏิเสวะติ, อัสมะมะโน โหติ อะสัถฺกัยะปุตติโย.

เสยยะถาปิ นามะ ปุริโส สีสัจฉินโน อะภัพโป เตนะ สะริระพณฺเฑนะ ชีวิตฺตุง,

เอวะเมวะ ภิกขุ เมถุนัง ธัมมัง ปะฏิเสวิตฺวา, อัสมะมะโน โหติ อะสัถฺกัยะปุตติโย.

ตันเต (ตัง โว) ยาวะชีวัง อะกะระณียัง.

๒. อุปะสัมป็นเนนะ ภิกขุณา อะทินนัง เถยยะสังขาตัง นะ อาทาตฺตัพพัง, อันตะมะโส ตินะสะลากัง อุปาทายะ.

โย ภิกขุ ปาทัง วา ปาทาระหัง วา อะติเรกะปาตัง วา อะทินนัง เถยยะสังขาตัง อาทียะติ, อัสมะมะโน โหติ อะสัถฺกัยะปุตติโย.

เสยยะถาปิ นามะ ปันนุปะลาโส พันธะนา ปะมุตโต อะภัพโป หาริตตัตตายะ.

เอวะเมวะ ภิกขุ ปาทัง วา ปาทาระหัง วา อะติเรกะปาตัง วา อะทินนัง เถยยะสังขาตัง อาทียิตฺวา, อัสมะมะโน โหติ อะสัถฺกัยะปุตติโย.

ตันเต (ตัง โว) ยาวะชีวัง อะกะระณียัง.

๓. อุปะสัมปັນเนนะ ภิกขุณา สัจจะ ปาโณ ชีวิตา นะ โวโรเปตัพโพ, อันตะมะโส กุณละ กิปลลิกัง อุปาทายะ.

โย ภิกขุ สัจจะ มะนุสสะวิคคะหัง ชีวิตา โวโรเปติ, อันตะมะโส คัพพะปาตะนัง อุปาทายะ, อัสมะโม โหติ อะสัถยะปุตติโย.

เสยยะถาปิ นามะ ปุณฺณสิลา ทวีธา ภินนา อัปปะฏิสันธิกา โหติ.

เอวะเมวะ ภิกขุ สัจจะ มะนุสสะวิคคะหัง ชีวิตา โวโรเปตฺวา, อัสมะโม โหติ อะสัถยะปุตติโย.

ต้นเต (ตัง โว) ยาวะชีวัง อะกะระณียัง.

๔. อุปะสัมปັນเนนะ ภิกขุณา อุตตะริมะนุสสะธัมโม นะ อุลละปิตัพโพ, อันตะมะโส สุนฺญา คาเร อะภีระมามีติ.

โย ภิกขุ ปาปิจโณ อิจฉาปะกะโต อะสันตัง อะภุตัง อุตตะริมะนุสสะธัมมัง อุลละปะติ, ฌานัง วา วิโมกขัง วา สะมาธิง วา สะมาปัตติง วา มัคคัง วา ฆะลัง วา, อัสมะโม โหติ อะสัถยะปุตติโย.

เสยยะถาปิ นามะ ตาโล มัตถะกัจฉินโน อะภัพโพ ปุณฺณะ วิรุฬฺหิยา,

เอวะเมวะ ภิกขุ ปาปิจโณ อิจฉาปะกะโต อะสันตัง อะภุตัง อุตตะริมะนุสสะธัมมัง อุลละปิตฺวา อัสมะโม โหติ อะสัถยะปุตติโย.

ต้นเต (ตัง โว) ยาวะชีวัง อะกะระณียันติ.

อะเนกะปริยาเยนะ โข ปะนะ เตนะ ะคะวะตา ชานะตา ปัสสะตา อะระหะตา สัมมาสัมพุทฺเธนะ, สีสัง สัมมะทักขาตัง สะมาธิ สัมมะทักขาโต ปัญญา สัมมะทักขาทา.

ยาวะเทวะ ตัสสะ มะทะนิมมะทะนัสสะ ปิปาสะวินะยัสสะ อาละยะสะมุคฆาตัสสะ วัฏฏูปัจเจทฺธัสสะ ตัณ्हักขะยัสสะ วิราคัสสะ นิโรธัสสะ นิพพานัสสะ สัจฉิกิริยาเย.

ตตถะ สีละปะริภาวิโต สะมาธิ มะหัพพะโล โหติ มะหานิสังโส.

สะมาธิปะริภาวิตา ปัญญา มะหัพพะลา โหติ มะหานิสังสา.

ปัญญาปะริภาวิตัง จิตตัง สัมมะเทวะ อาสะเวหิ วิมุจจะติ.

เสยยะถิทัง, กามาสะวา ะวาสะวา อะวิชชาสะวา.

ตัสมาติหะ เต (โว) อิมัสมิง ตะถาคะตูปะเวทิตะ ธัมมะวินะเย, สักกัจจัง อะวิสีละสิกขา ลิกขิตัพพา, อะธิจิตตะสิกขา ลิกขิตัพพา, อะธิปัญญาสิกขา ลิกขิตัพพา.

ตตถะ อัปปะมาเทนะ สัมปาเทตัพพัง.

บทว่า “เต” ในคำว่า “ตตถะ เต ยาวะชีวัง อุตสาโท ะกะระณียะ” ในคำว่า “ต้นเต ยาวะชีวัง อะกะระณียัง” และในคำว่า “ตัสมาติหะ เต” ในเวลาบอกพร้อมกัน ตั้งแต่ ๒ รูปขึ้นไป ฟังเปลี่ยนใช้บทว่า “โ” แทนดังนี้ “ตตถะ โ ยาวะชีวัง อุตสาโท ะกะระณียะ” “ต้นโ ยาวะชีวัง อะกะระณียัง” “ตัสมาติหะ โ”

คำบอกอนุศาสน์

(นิสัย ๔)

(คำแปล) พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงพระอนุญาตไว้แล้ว เพื่ออุปสมบท แล้วบอกนิสัย ๔ และ อกรณียะ ๔ ว่า,

๑. บรรพชา อาศัยโภชนะ คือคำข้าวอันหาได้ด้วยกำลังปลีแข้ง. เธอพึงทำอุตสาหะ ในสิ่งนั้นตลอดชีวิต. ลากเหลือเฟือ. ภัตถวายสงฆ์ ภัตถวายสงฆ์ การนิมนต์ ภัตถวายตามสลาก ภัตถวายในปักษ์ ภัตถวายในวันอุโบสถ ภัตถวายในวันปาฏิบพ.

๒. บรรพชา อาศัยบังสุกุลจีวร. เธอพึงทำอุตสาหะ ในสิ่งนั้นตลอดชีวิต. ลากเหลือเฟือ, ผ้าเปลือกไม้ ผ้าฝ้าย ผ้าไหม (แพร) ผ้าขนสัตว์ ผ้าปาน ผ้าแกมกัน (เช่นด้ายแกมไหม)

๓. บรรพชา อาศัยโคนต้นไม้เป็นเสนาสนะ. เธอพึงทำอุตสาหะในสิ่งนั้นตลอดชีวิต. ลากเหลือเฟือ, วิหาร (กุฏิ ปกติ) เรือนมุงแถบเดียว (เพิง) เรือนชั้น เรือนโล้น (หลังคาตัด) ถ้า.

๔. บรรพชา อาศัยมูตรเน่าเป็นยา. เธอพึงทำอุตสาหะ ในสิ่งนั้นตลอดชีวิต. ลากเหลือเฟือ, เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย (น้ำตาล).

(อกรณียะ ๔)

๑. อันภิกษุผู้อุปสมบทแล้ว ไม่พึงเสพเมถุนธรรม โดยที่สุดแม้ในดิรัจฉานตัวเมีย. ภิกษุใดเสพเมถุนธรรม, ไม่เป็นสมณะ ไม่เป็นเชื้อสายพระศากยบุตร. เปรียบเหมือนบุรุษ ถูกตัดศีรษะแล้ว ไม่อาจมีศีรษะคุมกันนั้นเป็นอยู่. ภิกษุก็เหมือนกัน เสพเมถุนธรรมแล้ว ไม่เป็นสมณะ ไม่เป็นเชื้อสายพระศากยบุตร. การนั้น เธอไม่พึงทำตลอดชีวิต.

๒. อันภิกษุอุปสมบทแล้ว ไม่พึงถือเอาของ อันเขาไม่ได้ให้ เป็นส่วนขโมย, โดยที่สุดหมายเอาถึงเส้นหญ้า. ภิกษุใดถือเอาของ อันเขาไม่ได้ให้เป็นส่วนขโมย บาทหนึ่งก็ดี ควรแก่บาทหนึ่งก็ดี เกินบาทหนึ่งก็ดี, ไม่เป็นสมณะ ไม่เป็นเชื้อสายพระศากยบุตร. เปรียบเหมือนใบไม้เหลือลงหล่นจากขั้วแล้ว ไม่อาจจะเป็นของเขียวสด ภิกษุก็เหมือนกัน ถือเอาของอันเขาไม่ได้ให้ เป็นส่วนขโมย บาทหนึ่งก็ดี ควรแก่บาทหนึ่งก็ดี เกินบาทหนึ่งก็ดี แล้วไม่เป็นสมณะ ไม่เป็นเชื้อสายพระศากยบุตร. การนั้น เธอไม่พึงทำตลอดชีวิต.

๓. อันภิกษุผู้อุปสมบทแล้ว ไม่พึงแก่งพรากสัตว์จากชีวิตโดยที่สุด หมายเอาถึงมดตำดแดง. ภิกษุใด แก่งพรากกายมนุษย์จากชีวิต โดยที่สุดหมายเอาถึงยังครรภ์ให้ตก, ไม่เป็นสมณะ ไม่เป็นเชื้อสายพระศากยบุตร. เปรียบเหมือนศิลาหนาแตกสองเสี่ยงแล้ว เป็นของกลับต่อกันไม่ได้. ภิกษุก็เหมือนกัน แก่งพรากกายมนุษย์จากชีวิตแล้ว ไม่เป็นสมณะ ไม่เป็นเชื้อสายพระศากยบุตร. การนั้น เธอไม่พึงทำตลอดชีวิต.

๔. อันภิกษุผู้อุปสมบทแล้ว ไม่ควรพูดอวดอุตริมนุสสรธรรมโดยที่สุด ว่าเรายินดีในเรือนร่าง. ภิกษุใดมีความอยากอันลามก อันความอยากอันลามกครอบงำแล้ว พูดอวดอุตริมนุสสรธรรมอันไม่มีอยู่ อันไม่เป็นจริง, คือ ฌานก็ดี วิโมกข์ก็ดี สมาริก็ดี สมบัติก็ดี มรรคก็ดี ผลก็ดี ไม่เป็นสมณะ ไม่เป็นเชื้อสายพระศากยบุตร. เปรียบเหมือนต้น

ตาล มียอดด้วนแล้ว ไม่อาจจะงอกอีก, ภิกษุก็เหมือนกัน มีความอยากอันลามก อันความอยากอันลามกครอบงำแล้ว พุทโธวตตฺตริมนุสสรธรรม อันไม่มีอยู่ อันไม่เป็นจริง ไม่เป็นสมณะ ไม่เป็นเชื้อสายศากยบุตร. การนั้น เธอไม่พึงทำตลอดชีวิต.

พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้รู้ผู้เห็นเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ชอบเอง พระองค์นั้น ตรัสศีลไว้โดยชอบแล้ว. ตรัสสมาธิไว้โดยชอบแล้ว ตรัสปัญญาไว้โดยชอบแล้ว โดยหลายขบวน. เพียงเพื่อให้แจ้ง ซึ่งพระนิพพานนั้น อันเป็นทางย่ำยีความเมาเสีย เป็นทางนำความอยากเสีย เป็นทางถอนอาลัยขึ้นเสีย เป็นทางเข้าไปตัดวนเสีย เป็นทางสิ้นแห่งตัณหา เป็นทางพอกจิต เป็นทางดับทุกข์.

ในศีล สมาธิ ปัญญา นั้น สมาธิอันศีลอบรมแล้ว มีผลใหญ่ มีอานิสงส์ใหญ่. ปัญญาอันสมาธิอบรมแล้ว มีผลใหญ่ มีอานิสงส์ใหญ่. จิตอันปัญญาอบรมแล้ว ย่อมพ้นจากอาสวะโดยชอบ. คือ จากอาสวะคือความอยากได้ จากอาสวะคือความอยากเป็น จากอาสวะคือความไม่รู้.

เพราะเหตุนั้นแล เธอพึงศึกษาสิกขา คือศีลยิ่งอย่างเคารพ พึงศึกษาสิกขา คือจิตยิ่งอย่างเคารพ พึงศึกษาสิกขา คือปัญญายิ่งอย่างเคารพ ในพระธรรมวินัยอันพระตถาคตตรัสประกาศฉะนี้. พึงให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทในนั้นเทอญ.

๘. อุตตนา ว กตํ ปาปํ อุตตนา สงฺกิลิสฺสตี.

ตนทำบาปเอง ย่อมเศร้าหมองเอง.

พ. ๕. ๒๕/๓๗. พ. มหา. ๒๙/๓๗. พ. จุ. ๓๐/๑๑๖.

๙. อุตตนา อกตํ ปาปํ อุตตนา ว วิสุขมตี.

ตนไม่ทำบาปเอง ย่อมหมดจดเอง.

พ. ๕. ๒๕/๓๗. พ. มหา. ๒๙/๓๗. พ. จุ. ๓๐/๑๑๖.

๒๑๙. สุทฺธิ อสุทฺธิ ปจฺจตฺตํ.

ความบริสุทธิ์ และความไม่บริสุทธิ์ มีเฉพาะตัว.

พ. ๕. ๒๕/๓๗. พ. มหา. ๒๙/๓๗. พ. จุ. ๓๐/๑๑๖.

๒๒๐. นาณฺโณ อณฺณ วิโสธเย.

ผู้อื่นพึงให้ผู้อื่นบริสุทธิ์ไม่ได้.

พ. ๕. ๒๕/๓๗. พ. มหา. ๒๙/๓๗. พ. จุ. ๓๐/๑๑๖.

การเปลี่ยนวิภัติ ฉายา พระอุปัชฌายะ ที่ยาก ๆ

ฉายา	เปลี่ยนวิภัติ	อ่านว่า
วรณฺ	วรณฺสฺส	วะ-ระ-ธะ-นฺด-สะ
	วรณฺนา	วะ-ระ-ธะ-นฺ-นา
ธมฺมจารี	ธมฺมจาริสฺส	ธัม-มะ-จา-ริต-สะ
	ธมฺมจารินา	ธัม-มะ-จา-ริ-นา

การเปลี่ยนวิภัติ ฉายา อุปสัมปทาเปกษะ ที่ยาก ๆ

ฉายา	เปลี่ยนวิภัติ	อ่านว่า
อนฺจารี	อนฺจารี	อะ-นฺ-จา-ริง
	อนฺจาริณฺจ	อะ-นฺ-จา-ริน-จะ
	อนฺจาริสฺส	อะ-นฺ-จา-ริต-สะ
	อนฺจาริสฺสจ	อะ-นฺ-จา-ริต-สะ-จะ
ธมฺมสิริ	ธมฺมสิริ	ธัม-มะ-สี-ริง
	ธมฺมสิริณฺจ	ธัม-มะ-สี-ริน-จะ
	ธมฺมสิริสฺส	ธัม-มะ-สี-ริต-สะ
	ธมฺมสิริสฺสจ	ธัม-มะ-สี-ริต-สะ-จะ
ปารคฺ	ปารคฺ	ปา-ระ-คฺง
	ปารคฺณฺจ	ปา-ระ-คฺน-จะ
	ปารคฺสฺส	ปา-ระ-คฺด-สะ
	ปารคฺสฺสจ	ปา-ระ-คฺด-สะ-จะ

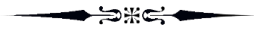
๑๙๘. ตุมฺเหหิ กิจจํ อาตปฺปี อกฺขาตาโร ตถาคตา
 ปฏิปन्นา ปโมกฺขนฺติ ฌายีโน มารพฺพณนา.

ท่านทั้งหลายต้องทำความเพียรเอง ตถาคตเป็นแต่เพียงผู้บอก
 ผู้มีปกติเพ่งพินิจดำเนินไปแล้ว จักพ้นจากเครื่องผูกของมาร.

(พุทธ)

พ. ช. ๒๕/๕๑.

แบบพระอุปัชฌาย์สอนนาค
ปรับปรุงจาก ต้นฉบับของ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ภาวนวรมหาเถร)
อดีตเจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส

บัดนี้ นาคผู้มีชื่อว่า..... ได้น้อมนำเอาผ้ากาสาเยะ คือผ้าข้อมน้ำผาด ตัดเย็บย้อมถูกต้องตามพระบรมพุทธานุญาตมามอบให้ เพื่อขอบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา จึงควรปลุกศรัทธาความเชื่อปสาทะความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นผู้ตั้งพระพุทธศาสนา และทรงอนุญาตการบรรพชาอุปสมบทอันนี้ไว้ เบื้องต้นที่จะปลุกศรัทธาความเชื่อ ปสาทะความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า นั้น ควรต้องศึกษาให้รู้จักก่อนว่า พระพุทธเจ้า มีคุณความดีอย่างไร

พระพุทธเจ้า นั้น มีคุณความดี คือ ทรงมีพระปัญญาปรีชาฉลาด รอบรู้ในสิ่งที่ควรรู้ควรเห็น ทั้งคุณและโทษ ประโยชน์และมิใช่ประโยชน์ ตลอดถึงตรัสรู้ริยสัจ ๔ โดยไม่มีใครเป็นครูอาจารย์สั่งสอน ส่วนนี้เรียกว่า **พระปัญญาคุณ**

ทรงละสิ่งที่เป็นโทษ คืออาสวะกิเลสเครื่องเศร้าหมองได้อย่างหมดจด กับทั้งวาสนา คือ กิริยาทางกาย วาจา ที่กิเลสอบรมสั่งสมมานาน ทรงบริบูรณ์ด้วยความดี มีคุณธรรมอันล้ำเลิศนานัปการ ส่วนนี้ เรียกว่า**พระบริสุทธิคุณ**

ทรงมีพระหฤทัยเต็มเปี่ยมด้วยพระเมตตากรุณาในหมู่สัตว์ ซึ่งเราร้อนอยู่ด้วยเพลิงกิเลส และกองทุกข์ ทรงแสดงธรรมสั่งสอนเวไนยสัตว์ ให้ได้ฟังธรรมแล้วปฏิบัติตาม สามารถดับเพลิงกิเลส และกองทุกข์เสียได้ โดยมิได้ทรงเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย ทุกข์ยากลำบากพระวรกาย ส่วนนี้เรียกว่า **พระมหากรุณาคุณ**

ท่านผู้ดำรงในพระคุณ ทั้ง ๓ ประการ มี พระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ พระมหากรุณาคุณ นี้ เรียกว่า พระพุทธเจ้า แปลว่า ท่านผู้รู้ดีรู้ชอบ

เมื่อพระพุทธเจ้า ทรงรู้ดีรู้ชอบเช่นนี้แล้ว อาศัยความกรุณาเอ็นดูในหมู่สัตว์ ก็ได้ทรงเสวยวิมุตติสุขอยู่ตามลำพังพระองค์เอง ทรงเสด็จจาริกไปในคามนิคมน้อยใหญ่ เพื่อแสดงธรรมสั่งสอน ธรรมคำสั่งสอนของพระองค์นั้น เรียกว่า **ปริยัติธรรม** เพราะเป็นคุณธรรมที่ผู้ปฏิบัติ จะต้องเล่าเรียนท่องบ่นจำทรง ศึกษาให้เข้าใจ เนื้อความ ใจความในปริยัตินั้น ประกาศข้อปฏิบัติ คือ **ศีล สมาธิ ปัญญา**

ความรักากาย วาจา ให้บริสุทธิ์ ไม่ประพฤติล่วงกิเลสอย่างหยาบ ที่จะพึงกระทำด้วย กาย วาจา ชื่อว่า **ศีล**

ความรักากายใจให้บริสุทธิ์ คือ เพ่งใจไว้ในอารมณ์อันเดียว มิให้เกะเกี้ยวเศร้าหมอง ด้วยนิวรณ์ทั้ง ๕ ชื่อว่า **สมาธิ**

ความทำทวิญญูความเห็นให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ไม่เห็นผิดไปจากคลองธรรม ชื่อว่า **ปัญญา**

ศีล สมาธิ ปัญญา ทั้ง ๓ นี้ เรียกว่า **ปฏิบัติธรรม** เพราะเป็นคุณธรรมที่ผู้ปฏิบัติจะพึงฝึกหัด ภาวนา วาจา ใจ และทิวะของตัว ให้เป็นไปตาม

เมื่อผู้ปฏิบัติดำเนินไปตาม ศีล สมาธิ ปัญญา นี้ ได้บรรลุถึงความบริสุทธิ์ คือ มรรค ผล นิพพาน อันใด มรรค ผล นิพพาน อันนั้น เรียกว่า **ปฏิเวธธรรม** เพราะเป็นคุณธรรมที่ผู้ปฏิบัติจะพึงรู้แจ้งแทงตลอดได้เฉพาะตัว ด้วยปัญญา

ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ทั้ง ๓ นี้ รวมเรียกสั้น ๆ ว่า **พระธรรม** เพราะเป็นสภาพที่ทรงผู้ปฏิบัติไว้ให้เป็น คนดี มิให้เป็นคนชั่ว และให้ตั้งอยู่ในที่ดี มิให้ตกไปในที่ชั่ว มีทุกคอบาย เป็นต้น

หมู่ชนที่ได้สดับธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วขอบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุใน พระธรรมวินัยนี้ เรียกว่า สมมติสงฆ์ สมมติสงฆ์นั้น เบื้องต้นท่านก็ยังมีกิเลสเหมือนปุถุชนคนทั่วไป ต่อเมื่อท่าน ได้ตั้งใจปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ ดำเนินไปตาม ศีล สมาธิ ปัญญา ทำให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ จนสามารถกำจัดอาสวะ กิเลสได้ขาดจากสันดาน โดยบางส่วนบ้าง โดยสิ้นเชิงบ้าง กล่าวนามตามภูมิที่ละกิเลสนั้น ๆ ว่า **พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์** ทั้ง ๔ จำพวกนี้ เรียกว่า อริยสงฆ์ ทั้งสมมติสงฆ์ และอริยสงฆ์ ได้ชื่อว่า พระสงฆ์ เพราะเป็นหมู่เป็นพวก ที่มีความปฏิบัติเสมอเหมือนกันด้วย ศีล และทิวะ พระสงฆ์นั้น โดยมากมี ฉันทะอัธยาศัย ร่วมใจกันกับพระบรมศาสดา ช่วยเทศนาแนะนำสั่งสอนให้ชนนิกรนั้น ๆ ได้ฟังธรรมแล้วปฏิบัติตาม สามารถละความเห็นผิดอันเป็นโทษทุจริต ให้สติดั้งมั่นในความเห็นชอบ อันเป็นคุณความดีงามที่จะ นำไปสู่ความดับทุกข์ได้

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ทั้ง ๓ นี้ เรียกว่า **พระรัตนตรัย** เป็นสิ่งสำคัญสูงสุดในพระพุทธศาสนา ผู้ จะมาขอบรรพชาอุปสมบท จึงควรต้องตั้งใจถึงเป็นสรณะที่พึ่งที่เคารพนับถือเสียก่อน เหตุฉะนั้น ตัวเธอ จงตั้งใจ ในบัดนี้ว่า ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้าเป็นสรณะที่พึ่งที่เคารพนับถือของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าขอถึงพระธรรมเป็น สรณะที่พึ่งที่เคารพนับถือของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าขอถึงพระสงฆ์เป็นสรณะที่พึ่งที่เคารพนับถือของข้าพเจ้า เมื่อได้ ตั้งใจถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะที่พึ่งที่เคารพนับถือ ดังนี้แล้ว จึงควรได้บรรพชาอุปสมบทต่อไป

อนึ่ง พึงรู้จักหน้าที่ของการบรรพชาอุปสมบท ว่ามีประโยชน์อย่างไรก่อน การบรรพชาอุปสมบทนั้น มี ประโยชน์คือ จะได้ตั้งใจเล่าเรียนศึกษา และปฏิบัติตาม ศีล สมาธิ ปัญญา รักษากาย วาจา ใจ ทิวะ ทำให้บริสุทธิ์ บริบูรณ์ได้ง่าย เพราะเป็นคฤหัสถ์ มีกิจกังวลห่วงใยมาก ยากที่จะทำได้ ทั้งตั้งอยู่ในที่ใกล้กับอาารมณ์ ที่จะยั่วจิต ให้เกิดความรักบ้าง ความโกรธบ้าง ความหลงบ้าง ไม่เป็นทางที่จะประพฤติปฏิบัติ ทำใจให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ได้ ง่าย

ส่วนการบรรพชาถือเพศเป็นบรรพชิต ย่อมละกิจกังวลห่วงใย ทั้งตั้งอยู่ในที่ห่างไกลจากอาารมณ์เช่นนั้น เป็นทางที่จะประพฤติปฏิบัติ ทำใจให้บริสุทธิ์บริบูรณ์จากอาสวะกิเลสได้ง่าย แต่มิใช่ว่า ได้บรรพชาอุปสมบท แล้ว กิเลสอาสวะจะหมดสิ้นไปเองก็หาไม่ ยังต้องอาศัยตั้งใจปฏิบัติขัดเกลากิเลสอย่างหยาบ ที่ล่องทาง ภาวนา วาจา ด้วยศีล แล้วตั้งใจปฏิบัติขัดเกลากิเลสอย่างกลาง คือนิรณัน ๕ ที่เกิดขึ้นกลุ่มมัจฉิต ทำจิตให้เศร้าหมอง

ด้วยสมาธิ คือเพ่งใจไว้ในอารมณ์อันเดียว แล้วหมั่นปฏิบัติขัดเกลากิเลสอย่างละเอียดสุขุม อันทำให้เกิด
มิจฉาทิฐิ ความเห็นวิปริตผิดไปจากความจริง ด้วยปัญญา คือ ความรู้จริงเห็นจริง

สำหรับศีลอันเป็นเบื้องต้นนั้น ก็จะได้จะถึง ด้วยการบรรพชาอุปสมบท อันนี้

ต่อไปนี้ จงตั้งใจเรียนพระกัมมัฏฐาน ตามแบบโบราณจารย์แต่ปางก่อน ที่ได้สอนสืบ ๆ กันมา ไว้เป็น
อุบายสำหรับจะทำความสมาธิให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นที่ตั้งของปัญญาต่อไป จงศึกษาตามไป โดยบทบาลีดังนี้ก่อน

เกสา โลมา นขา ทนตา ตโจ นี่เรียกว่า อนุโลม คือว่าไปตามลำดับ แล้วถอยกลับเข้ามาเป็น ปฏิโลม
ว่า ตโจ ทนตา นขา โลมา เกสา

จงตั้งใจศึกษาให้รู้เนื้อความ เกสา คือสิ่งที่เปื้อนเส้น ๆ งอกขึ้นบนศีรษะ เบื้องหน้าเพียงหน้าผาก
เบื้องหลังเพียงปลายคอต่อ เบื้องขวางมีหมวกหูทั้งสองข้างเป็นที่สุด ได้แก่ ผม, โลมา คือสิ่งที่เปื้อนเส้น ๆ ยกเกสา
เสีย งอกขึ้นทั่วสรรพางค์กาย เว้นฝ่ามือฝ่าเท้า ได้แก่ ขน, นขา คือสิ่งที่เปื้อนเกล็ด ๆ งอกขึ้นตามปลายมือปลาย
เท้าทั้งสองข้าง ได้แก่ เล็บ, ทนตา คือกระดูกเป็นซี่ ๆ งอกขึ้นที่คางเบื้องล่าง เบื้องบนสำหรับบดเคี้ยวอาหาร
ได้แก่ ฟัน, ตโจ คือสิ่งที่หุ้มอยู่ทั่วตัว ได้แก่ หนัง

ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ทั้ง ๕ นี้ เป็นมูลกัมมัฏฐาน คือกัมมัฏฐานดั้งเดิม เรียกว่า ตจปัญจกัมมัฏฐาน
แปลว่า กัมมัฏฐานมีหน้งเป็นที่ ๕ เมื่อรู้จักสิ่งทั้ง ๕ อย่างนี้แล้ว พิจารณาอย่างไร จึงจะเป็นพระกัมมัฏฐาน ถ้า
พิจารณาว่า เป็นของสวยของงาม น่ารักใคร่ น่าพึงพอใจ ก็ไม่เป็นพระกัมมัฏฐาน เพราะการพิจารณาเช่นนั้น
เป็นเหตุที่จะทำราคะความกำหนัดยินดี ที่ยังไม่เกิด ให้เกิดขึ้น เป็นปัจจัยที่จะยั่ววนกิเลสเช่นนั้นที่เกิดขึ้นแล้ว
ให้หมักกำลังแก่กล้ามากยิ่งขึ้น ต่อเมื่อพิจารณาว่า เป็นของไม่สวยไม่งาม ไม่น่ารักใคร่ ไม่น่าพึงพอใจ เป็นของ
โสโครกปฏิกูลตามที่เป็นอย่างจริงอย่างไร นั่นแล จึงเป็นพระกัมมัฏฐาน เพราะการพิจารณาเช่นนั้น เป็นเหตุที่จะห้าม
กันราคะความกำหนัดยินดี ที่ยังไม่เกิด มิให้เกิดขึ้น เป็นอุบายที่จะปราบปราม กิเลสเช่นนั้นที่เกิดขึ้นแล้ว ให้ลด
น้อยถอยเบาบางลงไปจากสันดาน

เมื่อพิจารณาโดยอาการย่อเพียงเท่านั้น ไม่พอที่จะให้เห็นว่า เป็นของปฏิกูลน่าเกลียดได้ ก็จงพิจารณา
ตรวจตรองให้ละเอียดแยกคายออกไปโดยส่วนทั้ง ๕ คือ สีสันฐาน กลิ่น ที่เกิด ที่อยู่ ว่า ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง
ทั้ง ๕ อย่างนี้ สีเป็นอย่างไร สันฐาน คือรูปร่างเป็นอย่างไร กลิ่นเป็นอย่างไร ที่เกิดที่อยู่ที่เกิดอยู่ในที่ไหน เมื่อ
พิจารณาไปเช่นนี้ ก็จะเห็นได้ว่า แต่ละสิ่งแต่ละอย่างนั้น สีก็ไม่งาม สันฐาน คือรูปร่างก็ไม่น่ารักใคร่ กลิ่นก็เหม็น
ที่เกิดที่อยู่ที่เกิดอยู่ในที่ชุ่มแฉ่ ด้วยบุพโพโลหิต น้ำเหลืองน้ำเลือด ซึ่งมีอยู่ในร่างกายอันนี้ เพราะสิ่งทั้ง ๕ นี้ ล้วน
เป็นของโสโครกปฏิกูลอยู่ตามธรรมดาเช่นนี้ ผมเมื่อขึ้นยาวออกมาแล้ว ก็ต้องตัด ต้องโกน ต้องสระ ต้องล้าง ทิ้ง
ไว้ก็เหม็นสาบเหม็นสาง เล็บก็ต้องตัด ต้องแคะมูลเล็บ ทิ้งไว้ก็ดำสกปรก ฟันก็ต้องบ้วนปากชำระมูลฟัน ทิ้งไว้ก็
เหม็นปฏิกูล หนังก็ต้องหมั่นอาบน้ำชำระขัดโคล ถ้าจะทิ้งไว้ตามธรรมดา ก็จะสกปรกขมุกขมอม ส่งกลิ่น
เหม็นสาบน่าสะอิดสะเอียน

ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ทั้ง ๕ อย่างนี้ เมื่อตกหล่นลงในภาชนะที่จะบริโภคหรือดื่ม เมื่อเห็นเข้า ก็ไม่สามารถจะบริโภค หรือดื่มเข้าไปได้ เพราะเกลียดในความสกปรก แต่คนผู้ไม่ได้ใช้ปัญญาพิจารณาตามความเป็นจริง เมื่อเห็นสิ่งเหล่านี้ ที่เขาประดับประดาตกแต่งเอาไว้สวยงาม ก็สำคัญผิด หลงรักใคร่กำหนดยินดีไปตาม แต่สิ่งทั้ง ๕ อย่างนี้ ก็ยังคงเป็นของโสโครกปฏิกุศลอยู่ตามธรรมดาของเขา หาได้แปรเปลี่ยนไปตามความหลงผิดของใครไม่

สมัยใด ความเห็นว่า เป็นของปฏิกุศลน่าเกลียดเกิดมีขึ้น สมัยนั้น จงรักษาอารมณ์อันนั้นไว้ นั่นแล เป็นพระกัมมัญฐาน เป็นอุบายที่จะถ่ายทอด ราคะความกำหนัดยินดีรักใคร่ ให้ออกไปจากสันดาน ทั้งจะเป็นปทัฏฐาน เหตุที่ตั้งให้เกิดปัญญา ความรู้จริงเห็นจริง เช่นรู้ว่า ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง กับทั้งร่างกาย ชีวิต จิตใจ อันนี้เป็นเพียงสักแต่ว่า ธาตุอันหนึ่ง ๆ มาประชุมรวมกันเข้า ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา ล้วนเป็นอนิจจัง เป็นของไม่เที่ยง ไม่จีรังยั่งยืนอยู่เสมอ เป็นทุกขัง มีความเสื่อมสิ้นพิบัติแปรปรวนไปเป็นธรรมดา เป็นอนัตตา ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของผู้ใด ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา

เมื่อผู้ปฏิบัติมาพิจารณาสังขาร คือ ร่างกายและจิตใจ น้อมลงสู่ไตรลักษณ์ โดยความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อยู่โดยสม่ำเสมอ ก็จะเป็นเหตุให้ได้ปัญญาความรู้จริงเห็นจริง เมื่อปัญญาความรู้จริงเห็นจริงเกิดขึ้นแล้ว ก็จะละวางอุปาทานความยึดมั่นถือมั่นเสียได้ เมื่ออุปาทานไม่มีแล้ว จิตก็จะหลุดพ้นจากอาสวะกิเลส เป็นอันได้บรรลुถึงธรรมวิเศษ คือพระนิพพาน ซึ่งเป็นธรรมชาติดับเพลิงกิเลส และกองทุกข์ อันเป็นผลที่สุดแห่งพรหมจรรย์ในพระพุทธศาสนา เหตุฉะนั้น ตัวเธอ จงตั้งใจแน่วแน่ มุ่งตรงต่อพระนิพพาน ดังเช่นว่ามาแล้ว และขอบรรพชาอุปสมบทต่อไป

บัดนี้ จะมอบผ้ากาสายะให้ เพื่อสำเร็จส่วนเบื้องต้นแห่งการบรรพชา ตามพระพุทธาณุญาต

(พระอุปัชฌายะ มอบผ้าไตรวางไว้บนมือ เอามือจับผ้าไตรสอนอุปสัมปทาเปกขะให้ครองผ้า ว่าดังนี้ :-)

จงถือเอาผ้ากาสายะเหล่านี้ออกไป เอาสบงคล้องอ้อมตัว จับชายทั้งสองให้เสมอกัน ม้วนซ้ายเข้ามา ข้างบนนุ่งเหนือปิดสะดือ ข้างล่างปกหัวเข่าลงไปเพียงครึ่งแข้ง เอาประคตเอวคาด แล้วเอาจีวรคล้องอ้อมตัว จับชายทั้งสองให้เสมอกัน ม้วนซ้ายเข้ามาดุจเดียวกัน ข้างบนห่มปิดบ่าซ้าย ปิดบ่าขวา เอาสังฆาฏิพาด แล้วเข้ามากราบไหว้ภิกษุทั้งหลาย ขอสรณคมน์และศีล ให้สำเร็จสามเณรบรรพชาตามพระพุทธาณุญาตต่อไป

(เมื่อนาคครองผ้าเสร็จแล้ว เข้ามาขอสรณคมน์และศีล อาจารย์ผู้ให้ศีล ฟังว่าดังนี้)

จงตั้งใจนอบน้อม พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังว่า ตามบท นโม ดังนี้

(แล้วนำว่า นโม ๓ จบแล้ว พระอาจารย์ฟังสั่งด้วยคำว่า “เอวံ วเทหิ” นาค รับว่า “อาม ภนเต” แล้วพระอาจารย์ฟังสอนว่า) จงตั้งใจถึงพระพุทธเจ้าว่าเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึก จงตั้งใจถึงพระธรรมว่าเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึก จงตั้งใจถึงพระสงฆ์ว่าเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึก แม้ในวาระที่ ๒ วาระที่ ๓ ก็ฟังตั้งใจอย่างนั้น แล้วนำให้ว่า พุทธัง สรณัง คจฺฉามิ... ฯลฯ ไปจนจบ เมื่อจบสรณคมน์แล้ว พระอาจารย์ฟังบอกว่า “สรณคมน์ นิฏฺฐติ” นาค รับว่า “อาม ภนเต”

เมื่อนาครับ สรรคมนับจบแล้ว พระอาจารย์ ผู้ให้ศีล ฟังว่า ดังนี้ :-

“สามเณรบรรพชาสำเร็จด้วยสรณคมน์เพียงเท่านั้น ต่อไปนี้ จงตั้งใจสมาทาน ลิกขาบท ๑๐ ประการ อันพระผู้มีพระภาค ทรงอนุญาตให้สามเณรศึกษา จงศึกษาตามไปโดยบทบาทีดังนี้ก่อน” แล้วจึงกล่าวนำให้สามเณรว่าตามไปที่ละสิกขาบท ดังนี้ ปาณาติปาตา เวรมณี... ฯลฯ ไปจนจบศีล

(สามเณรจึงขอนิสัยต่อไป)

(เมื่อเสร็จพิธีให้นิสัยแล้ว พระอุปัชฌายะ ฟังสอนอุปสัมปทาเปกขะ ว่าดังนี้ :-)

บัดนี้ พระสงฆ์จะทำอุปสมบทกรรม คือสวดประกาศกันและกัน ยกตัวเธอให้เป็นอุปสัมบันภิกษุในพระพุทธศาสนา และในกรรมวาจาที่จะสวดประกาศนั้น จะต้องออกชื่อผู้อุปสมบทด้วย ออกชื่ออุปัชฌายะด้วย เพราะฉะนั้น เมื่อท่านถามว่า กิณนาโมสิ เธอชื่ออะไร ก็พึงหมายเอาตัวเธอ แล้วตอบว่า **อหิ ภนเต สุภทโท นาม** ข้าพเจ้าชื่อ **สุภททะ** เมื่อท่านถามถึงชื่อ อุปัชฌายะ ว่า **โก นาม เต อุปัชฌาโย** อุปัชฌายะของเธอ ชื่ออะไร ก็พึงหมายเอาตัวเรา แล้วตอบว่า **อุปัชฌาโย เม ภนเต อายสฺมา กิจจวิโช นาม** อุปัชฌายะของข้าพเจ้าชื่อท่าน **กิจจวิชเช**.

เมื่อท่านจะบอกบาตร จีวร ซึ่งสำหรับเป็นสมณบริขารไปในภายหน้าว่า สิ่งนี้ชื่อนี้ สิ่งนี้ชื่อนี้ ด้วยมคธภาษา ก็จงรับว่า “**อาม ภนเต**” “**อาม ภนเต**” แล้วจำชื่อนั้น ๆ ไว้ใช้ในอธิษฐานกิจในพระพุทธศาสนาต่อไป

(เมื่ออุปสัมปทาเปกขะ ขออุปสมบทกับสงฆ์แล้ว พระอุปัชฌายะพึงกล่าวเผด็จสงฆ์ ว่าดังนี้ :-)

อิทานิ โข อาวุโส, อหิ สุภทโท นาม สามเณโร, มม อุปสมปทาเปกโข, อุปสมปทํ อากงฺขมานอ สงฺฆิ ยาจติ, อหิ สพฺพมิมิ สงฺฆิ อชฺเณสามิ, สาธุ ภนเต สพฺโพยํ สงฺโฆ, อิมิ สุภทโท นาม สามเณโร นนฺตรายิเก ธมฺเม ปุจฺจิตฺวา, ตตฺถ ปตฺตกฺกลตฺถิ ญตฺวา, ญตฺติจตุตฺเถน กมฺเมเน อกุปฺเปเน จานารเहेน อุปสมปาเทมาติ กมฺมสนฺนิฏฺฐานํ กโรตุ.

(ถ้าเป็นนาคคู่ พระอุปัชฌายะพึงกล่าวเผด็จสงฆ์ว่าดังนี้ :-)

อิทานิ โข อาวุโส อยญจ ปุณฺณเณ นาม สามเณโร, อยญจ สุโภ นาม สามเณโร. มม อุปสมปทาเปกขา. อุปสมปทํ อากงฺขมานา, สงฺฆิ ยาจนฺติ. อหิ สพฺพมิมิ สงฺฆิ อชฺเณสามิ, สาธุ อาวุโส สพฺโพยํ สงฺโฆ, อิมญจ ปุณฺณเณ นาม สามเณโร, อิมญจ สุภิ นาม สามเณโร, นนฺตรายิเก ธมฺเม ปุจฺจิตฺวา, ตตฺถ ปตฺตกฺกลตฺถิ ญตฺวา, ญตฺติจตุตฺเถน กมฺเมเน อกุปฺเปเน จานารเहेน อุปสมปาเทมาติ กมฺมสนฺนิฏฺฐานํ กโรตุ.

ถ้ามีภิกษุแก่พรรษาว่าอยู่ในสงฆสันนิบาต ฟังว่า “**ภนเต**” แทน “**อาวุโส**” สงฆ์รับว่า “**สาธุ**” พร้อมกัน พระอุปัชฌายะ ฟังบอกอนุศาสน์ตามที่มีในหนังสืออุปสมบทวิธี เมื่อจบอนุศาสน์แล้ว พระบวชใหม่พึงรับ ว่า “**อาม ภนเต**” ๑ หน แล้วนั่งคุกเข่ากราบลง ๓ หน เสร็จการอุปสมบทเพียงเท่านั้น

คำขอบวช ซี พราหมณ์

เอสาหัง ภันเต, สุจิระปะรินิพพุตัมปิ, ตัง ภะคะวันตัง สะระณัง คัจฉามิ, ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ, ปัพพัชชัง มัง ภันเต สังโฆ ธาเรตุ, อชชะตักเค ปาณูปะตัง สะระณัง คะตัง.

ทุติยัมปาทัง ภันเต, สุจิระปะรินิพพุตัมปิ, ตัง ภะคะวันตัง สะระณัง คัจฉามิ, ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ, ปัพพัชชัง มัง ภันเต สังโฆ ธาเรตุ, อชชะตักเค ปาณูปะตัง สะระณัง คะตัง.

ตะติยัมปาทัง ภันเต, สุจิระปะรินิพพุตัมปิ, ตัง ภะคะวันตัง สะระณัง คัจฉามิ, ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ, ปัพพัชชัง มัง ภันเต สังโฆ ธาเรตุ, อชชะตักเค ปาณูปะตัง สะระณัง คะตัง.

(คำแปล) ข้าท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอถึงสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้เสด็จดับขันธปรินิพพานนานแล้ว กับทั้งพระธรรม และพระสงฆ์ ว่าเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึก ขอพระสงฆ์จงจำข้าพเจ้าไว้ว่า เป็นผู้บวชในพระธรรมวินัย ถึงพระรัตนตรัย เป็นสรณะตลอดชีวิต ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

คำแสดงตนเป็นอุบาสก อุบาสิกา

เอสาหัง ภันเต, สุจิระปะรินิพพุตัมปิ, ตัง ภะคะวันตัง สะระณัง คัจฉามิ, ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ, อุปาสะกัง (หญิงว่า อุปาสิกัง) มัง สังโฆ ธาเรตุ, อชชะตักเค ปาณูปะตัง สะระณัง คะตัง.

ทุติยัมปาทัง ภันเต, สุจิระปะรินิพพุตัมปิ, ตัง ภะคะวันตัง สะระณัง คัจฉามิ, ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ, อุปาสะกัง (หญิงว่า อุปาสิกัง) มัง สังโฆ ธาเรตุ, อชชะตักเค ปาณูปะตัง สะระณัง คะตัง.

ตะติยัมปาทัง ภันเต, สุจิระปะรินิพพุตัมปิ, ตัง ภะคะวันตัง สะระณัง คัจฉามิ, ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ, อุปาสะกัง (หญิงว่า อุปาสิกัง) มัง สังโฆ ธาเรตุ, อชชะตักเค ปาณูปะตัง สะระณัง คะตัง.

(คำแปล) ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอถึงสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้ปรินิพพานนานแล้ว กับทั้งพระธรรม และพระสงฆ์ ว่าเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึก ขอพระสงฆ์จงจำข้าพเจ้าไว้ว่า เป็นอุบาสก (อุบาสิกา) ถึงพระรัตนตรัย เป็นสรณะตลอดชีวิต ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

คำขอขมาพระรัตนตรัย

ระตะนัตตะเย ปะมาเทนะ, ทวารัตตะเยนะ กะตัง, สัพพัง อะปะราธัง ขะมะตุ โน ภันเต.

ถ้าว่าคนเดียว ให้เปลี่ยน “กะมะตุ โน” เป็น “กะมะละ เม”

คำลาสิกขา

“สิกขัง ปัจจักขามิ, คิหิติ มัง ธาเรละ”

“ข้าพเจ้าลาสิกขา ขอท่านทั้งหลายจงจำข้าพเจ้าไว้ว่า เป็นคฤหัสถ์”

.....